IV. évfolyam. Arad, 1889. Május 14. Kedd. 130-dik szám.

Szerkesztőség:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában.
Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van a hiretések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Megjelen bétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

helyben:		vidékre:	
1 évre	12.— frt	1 évre	14.— frt
fél évre	6.— frt	fél évre	7.— frt
¼ évre	3.— frt	¼ évre	3.50 frt
1 hóra	[illegible] frt	1 hóra	1.20 frt

Hirdetések dijja:
5 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 6 kr., minden következőnél 4 kr.
Bélyegdij külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 krajczár.

A hogy Széchenyi akarta.

Arad, május 13.

Széchényi István, a legnagyobb magyar leveleinek nagy sorozata, valóságos tára a nemzeti hazafiui ereklyéknek, csak a napokban lett a köztanulmányozás számára hozzáférhetővé téve. E levelek egyikében, melyet a nagy reformátor egy kedves barátjához, Andrássy György grófhoz intézett, a főnemesség becsületbeli kötelességének nyilvánitja azt, hogy erejének, szellemi és anyagi tehetőképességének egy részét a közérdeknek, a haza szolgálatának kell szentelnie.

E becsületbeli kötelesség sugallta érzelem indithatta kétségkivül Károlyi István grófot, a nemzeti kaszinó igazgatásában Széchényi István gróf utódját, azon eszme valósitására, hogy a kaszinó tagjai maguk közt Szilágyi Dezső igazságügyi miniszter tiszteletére lakomát rendezzenek. Hisz a nemzeti kaszino megalapitásánál az volt a főszándéka Széchényinek, hogy társadalmi kötelékben egyesitse a nemzet legjobbjait, mely köteléknek a főnemesség tömeges részvétele adja meg csillogó fényét, de egyszersmind alkalmul is szolgáljon, hogy a főnemesség karöltve a nemzet felvilágosodott elméjü fiaival munkálkodjék a közérdek ápolása és fejlesztése körül.

Károlyi István gróf nyilván azt kivánta bizonyitani, hogy a nemzeti kaszinó arisztokrata tagjainak tulnyomó része Szilágyi Dezső polgári kartársuk személyében nemcsak a kedvelt asztaltársat és kellemes társalgót, hanem a jellemes embert és nagytehetségü államférfit is tiszteli, ki hivatva van a haza szolgálatában és annak virágzó lendületét előmozditó munkálkodásban vezérszerepet viselni, s a ki ennél fogva jogositva van a legjobb és legkiválóbb hazafiak támogatására számitani.

Ha a lakoma czélja és jelentősége felől téves felfogás egyátalán lehetséges lenne, — az ellenzék itt sem riad vissza attól, hogy marékkal hintse a konkolyt a tiszta buza közé — Károlyi István felköszöntője e tekintetben minden kétségnek elejét vette, a midőn egész nyiltsággal, a mint az e mintagentleman-nek már a szokása, kijelentette, hogy ő és az ő arisztokrata elvtársai rokonszenvvel és tisztelettel adóznak nemcsak Szilágyi Dezsőnek, a szeretetreméltó kartársnak, hanem a politikusnak és a gyakorlati államférfiunak is, ki nagyszabásu reformátori munkálkodásánál az ő teljes támogatásukra számot tarthat.

Tagadhatatlan, ez felette becses, személyes sikere az igazságügyminiszternek. De az diadala is az őszinte szabadelvüségnek és a megfontolt haladásnak, mely Károlyi nyilatkozata folytán pártolókat nyert főnemességünk tulnyomó többségében. Károlyi István és nagytekintélyü csoportja eddigelé pártonkivül foglaltak állást és a Tisza-kormánnyal szemben inkább ellenzéki mint jóindulatu magatartással viseltettek. Tiszával szemben e hangulat megváltozását Károlyi már akkor juttatta kifejezésre, midőn a véderőtörvény feletti vita alkalmával a miniszterelnök ellen intézett méltatlan támadás ellen csodálatra méltó lovagiassággal sikra szállt.

Ma ugyanazon zászló alá sorakozott, melynek harczbuzgó hordozója Szilágyi Dezső egyetemben a Tisza Kálmán által vezérelt szabadelvü párttal. Károlyi elfogadja Szilágyi programmját; Szilágyi programmja pedig határozottan szabadelvü, a mint hogy az más nem is lehet, mert hisz annak alapján lépett a szabadelvü kormányba.

A nemzeti kaszinó lakomája tehát nem csak hogy nem tüntetés Tisza ellen, hanem igen jelentékeny sikere a modern magyar szabadelvüség vezérégyéniségeinek

Quod erat demonstrandum!

Szilágyi Dezső Pozsonyban. S z i l á g y i Dezső igazságügyminiszter vasárnap Pozsonyban, választói közt járt s átvett [illegible] a mandatumot. Szilágyi Dezső ez alkalommal röviden nyilatkozott. Köszönetét fejezvén ki a megválasztatásért, a melyben kifejtett elvei helyeslését látja, különösen a közigazgatási kérdéssel foglalkozott, utalván reá, hogy már levelében reá mutatott az e kérdésben fenforgó eltérésekre, melyeket azonban, igen helyesen, nem tekint ellentéteknek az irányra nézve, mert a kormány minden tagja érzi a jó közigazgatás szükségét s az erre szükséges előkészitő lépések nem képeznek akadályt azon nagy reform megvalósitásában, a melyre szóló a közigazgatási kérdésben törekszik s mely fokozatosan valósitandó meg. Nagyon melegen nyilatkozott ezután Szilágyi a városokról, különösen Pozsony városáról.

Az igazságügyminiszter — kit a ház több tagja kisért választói közé — állandó ünneplésben részesült kerülete s Pozsony egész polgársága részéről. A miniszteren kivül, Hieronymi, Szivák Imre és Dárdai Sándor képviselők mondtak politikai jellegü beszédeket.

VIDEK.

— Tabajdi Károly arczképének leleplezése. —

(Saját tudósitónktól.)

Lugos, május 11.

Krassó-Szörény vármegyének tavaszi közgyülésén, egy léickemelő ünnepély játszodott le. A gyülés folyamán leplezték le a nagyemlékü Tabajdi Károly főispán életnagyságu arczképét, mely a megyeház nagytermét disziti.

A leleplezés előtt, meleghangu és az elhunyt főispán aradi működését is szépen körvonalozó beszédet tartott S z ö g y é n y i László, a megye jeles főjegyzője.

A beszédből itt közlöm a következőket:

Tabajdi Károly néhai boldog és dicső emlékü főispánunk, kit élte legszebb korában ragada el közülünk a kérlelhetlen, kiméletlen halál: 1833. évi novembur hó 10-én született Nagy-Zerénden, Arad vármegyében, hol atyja a megye egyik legtiszteltebb községi jegyzője volt. Első tanulmanyait otthon, a gymnásiumi tanfolyamot Debreczenben, a jog két első évfolyamát ugyanott, a többi évfolyamokat pedig Pesten végezte. Jogi tanulmányainak végeztével Simon Florent fővárosi nagyhirü ügyvédi irodájában dolgozott 2 évig, onnan Aradra jött, hogy Csemeghi Károly nagynevü büntetőjogásznál, ki az abszolut korszak utolsó éveiben legkeresettebb ügyvéd volt — bővitse ismereteit. 1860. évben letette a [illegible] s ügyvédi irodát nyitott. De a második nemzeti ébredés nem engedte őt az ügyvédi irodában s a zöld asztalhoz hivá, a hová akkor a nemzet szine-java seregle. 1861-ben Aradmegye alkotmányos tisztikarába első aljegyzővé választá s mint ilyen működött a vármegyék erőszakos feloszlatásáig, a mikor visszavonult ügyvédi pályájához, várva a nemzet által bizton remélt jobb jövőjét. S ez bekövetkezvén, Tabajdinak az akkori ifju nemzedék leghivatottabb tagjának vezérszerep jutott a helyreállitott alkotmány biztositotta vármegyei életben. 1867. évben megyei főjegyzőnek lőn megválasztva s az akkori alispán mellett neki jutott a föladat a vármegye szervezése körül. Nem sokáig maradt azonban ezen állásban mert 1869-ben mikor a pécskai kincstári ügyészi állás üresedésbe jött, Tabajdi lőn pécskai kincstári ügyészszé kinevezve.

De magasra törő lelkének ez nem volt elég hivatott foglalkozás, visszavágyott oda, a hol számára hir, diczőség, babér termett, vissza a vármegyéhez, a hová, mint saját maga mondá: ifjukori legszebb emlékei füződtek, a hová az ifjui lelkesedés s a lángoló hazaszeretettel párosult térfiui tetterő teljes kifejtésének leghőbb vágya vitte.

1871-ben, midőn elválasztották a közigazgatást a törvénykezéstől s az akkori alispán törvényszéki elnökké lőn, az alispáni állás megürülte felizgatta az egész vármegyét. A Deák-párt, mely Aradon elsőnek alakult meg akkor az országban Atzél Péter elnök és Tabajdi Károly jegyző vezetése alatt uralta a helyzetet a vármegyében s az alispán választás is a párt gyülésén dőlvén el a vármegyei tisztujitó közgyülésen Tabajdi lőn egyhangulag Arad vármegye alispánjává kikiáltva, s a következő 1877. évi tisztujitáskor ujból nagy lelkesedés közt megválasztva.

Erre az időre melyben, az alispáni tisztet viselte Aradvármegyében esik Tabajdi egyik legtevékenyebb működése. Ő teremtette meg a községi közigazgatást s közmondásos erélyével szigoruan keresztül vitt akaratával Aradvármegye közigazgatását oly polczra emelte, hogy Arad vármegye tekintetett első vármegyének az országban,

Mint alispán rohamosan emelkedett népszerüségben s ennek hire a megye határain tul is terjedt: közigazgatási tekintélynek tartatott a kire a legnehezebb feladatok is bizhátók. Biztak is reá ily feladatot 1879. márcziusában kir. tanácsossá s ugyanezen év junius hava 29-én Arad vár megye és Arad szab. kir. város főispánjává neveztetett ki. 1879. évi julius 21-én nagy fénynyel s a megye osztatlan lelkesedése között tartott főispáni székfoglalóját s ekkor mondott ragyogó a nagyot leginkább jellemző beszédet, melyben különösen kiemelé, hogy Ő Felsége kegyelme kineveztetésével azon nagy elvet szentesité, azon nagy [illegible] in labore „nobi-[illegible] fogadta, mert ugymond; a [illegible] kitartó munkának, a hazafias küzdelmeknek s a magyar állameszme fenségének emelt oszlopot.

Ezek előrebocsátása után csak mintán felujitám a nagy néhainak azon ideig való multját mig megyénkben való szereplése kezdődik: térhetek át e megyebeli működésére s aradmegyei multját még azért is kivánám terjedelmesebben megismertetni, hogy lássuk, mily nagy ember állott 1880-ban megyénk élére s mily hivatott kezek vették át a volt Krassó később Krassó-Szörény vármegye akkor legsajnosabb viszonyok között voltközigazgatásának kormányzatát. Az akkor Krassómegye törvényhatósági életében felszinre került visszaélések s az azok orvoslására tett hiányos intézkedések mind jobban-jobban boriták, tornyositák a megye egére a vészthozó felhőket. A megrendült bizalom ekkor oly nagy volt hogy megszakadt a megye közönsége s a tisztikar közötti erkölcsi össze tartozás s szép vármegyénk addig összetartó elemei mint a szétszakitott buzaléve hullának széjjel. Es ekkor tört ki a zivatar, melynek pusztitó ereje a vármegye közigazgatás hajóját magával ragadva; azt csakis ama hajó élére állitott hivatott kormányzó mint Tabajdi Károly menthette meg az elsülyedéstől.

A legnagyobb veszély perczében állitá oda a hajó élére apostoli kiralyunk kegyelme és magas kormányunk apai gondoskodása a nagy néhait, a ki is erős, szakavatott kezével vevén át rögtön a kormány rudját már első fellépésével s kormányosi jeladásával felkelté a csüggedőkben a szabadulhatás iránti reményt s mintegy varázsütéssel állitá helyre a jöbb jovő iránti bizalmat.

Aldott emlékü erős kezei s csodaszerü cselekvési képessége csakhamar a megrendült bizalom s a megakadt közigazgatás helyreállitásához szükséges volt további békés munkálkodás biztos kikötőjébe vezeté a hajót.

Bátran lehet mondani, hogy ekkor kezdődött Krassómegye történeti életében az uj kor, melylyel megszünt a régi rendszer s helyet foglala Tabajdi Károly révén és vezetése alatt a kor szellemének megfelelő közigazgatás, melynek zászlójára irá: tisztelet szerezni a törvénynek, rendet, pontosságot, becsületességet honositani meg, elkiismeretesen ápolni, fejleszteni a helyi érdekeket, takarékosságot s tiszta kezet biztositani a községek háztartásában.

Ezen zászlót lobogtatta fennen Tabajdi egész itteni működése alatt s még ellensége sem mondhatja, hogy azon rövid pár év alatt, melyet az isteni gondviselés drága életéből nekünk engedett, amaz eszméket, diadalra ne jutatta volna; és egyedül lángeszének varázsereje s mint emlitém csodaszerü cselekvőképessége volt képes azon rövid idő allat annyit és oly sokat teremteni, a további oly biztos alapokat lerakni melyen ma haladunk. [illegible] désát, a rekonstrukczió nagy művét [illegible] megdönthetetlen elvvel kezdé, hogya megyei és allami közigazgatásnak egyaránt az egészséges községi elet a lelke.

Midőn a kormány erős kezeibe vevé a községi háztartás és községi vagyon kezelése körül annak kezdetlegessége mellett a visszaélések napirenden valának. Első lépése tehát a kezelés szabályozása a visszaélések megszüntetése vala es megteremtette a 1871. év ota érvényben volt községi törvényrendelte és annak alapján alkotando volt közs. szervevés szabályrendeleteket, melyek a községi háztartásokban kétség-

Az „ARADI KÖZLÖNY" tárczája.

(Május 12.)

Darányi János dr.

Nemcsak fáklyavilág vala élted az emberiségnek:
Szivedet éldeletül, balzsamul osztogatád.
Mig ezereknek adá tudományod az életet ujra:
Életed éveihez nem tehet egy napot is.
Hült porod' áldja a nép, szeme könybeborula miattad;
A bőség szaruját látva temetni: borong,
És kegyelettel adóz, neved él ajakán s a szivében:
És nefelejtsből füz sirkoszorut az idő.

Jankai.

A „Sárosy-Album"-ról.

(V. B.) A kegyelet irodalmi ünnepélyeinek meg van mindig az a jó oldaluk, hogy az ünnepelt iránt felkeltik az érdeklődést. Ilyenkor a sajtóban is föleleveniti az illetők életét s méltatják tevékenységöket, irodalom keletkezik ez irányban Az a nap az ünnepelt emlékének van szentelve.

Ily ünnepélyre ismét van kilátás a közel jövőben, Pünkösd napján emléktáblával jelölik meg ama házat az aradmegyei Böros-Sebesben, hol Sárosy Gyula, a lánglelkü költő született. Az aradi Kölcsey-egyesület áll a mozgalom élén s rajta van, hogy ez nemcsak e kultur-egyesület, hanem a költészet ünnepe legyen.

A külső siker emlékét emeli kétségkivül, hogy ez alkalommal Sárosy Gyula emlékezetének szentelve albumot ad ki N á m é n y i L a j o s, ki az emléktábla megjelölését, a mult évben a „Fővárosi Lapok"-ban megpenditette.

Sárosy Gyula, e lánglelkü költönk meg is érdemli, hogy emlékezetét ily vaskos könyv is fenntartsa.

Sárosy nem tartozott a korszakalkotók közé; de ha nem irt volna egyebet, az «Arany Trombitá"-nál és gyujtó forradalmi költeményeinél, még ugy is megérdemelné elismerésünket, az irodalomtörténet méltánylását. Az „Arany Trombita" bibliája volt a magyar nemzet lázas törekvéseinek, a szabadságharcz végső korszakának. Hatott ez a könyv nemcsak akkor, mikor még a trombiták harsonája, a dobok pergése az ágyuk bömbölése zugta át e hazát, mikor agg és ifju kardott fogott, hogy védje a nemzet jogait, hanem talán még nagyobb volt hatása az időben, mikor egy nemzet bizva remélt a jövőben, hogy megszületik az Ige, az eszme!

De Sárosy nemcsak mint költő, de mint ember a társadalomban is hirdetője volt a hazafias eszméknek. A magyarság két végvárában: Eperjesen és Aradon hirdette hazafias eszméit, élesztette a lelkesedést s megteremtője, vezére volt nem egy hazafias mozgalomnak.

Az „Album" mindezt felöleli, méltatja. A kisebb-nagyobb közlemények, visszaemlékezések, melyek e nyolcz-tiz ivre terjedő album tartalmát gazdagitják, hiven mutatják be az irót, a hazafit, az embert, ki betölti feladatát a családban, a társadalomban egyaránt.

Az album helyes beosztása mellett szól, hogy Sárossy élete benne időrendszerint van felölelve. Az egyes czikkek ninesenek össze-vissza közölve, hanem az olvasó elkisérheti a költőt születésétől haláláig. Emeli ezenkivül az album becsét az is, hogy nem egy közlemény ugyszólván ki egésziti a mysikat. Hol az egyik hézagos, annál többet ir arról a másik.

Epen ezért, ki Sárosy életével, költészetével, működésével, hatásával megismerkedni akar, az nem nélkülözheti e könyvet. Minden egyes sora egy-egy adat, sőt a java része ismeretlen uj adat, mely most először lát napvilágot e kötetben.

Az első közlemény óda A b r á n y i Emiltől. Erő, lelkesedés lüktet minden sorában. Elmondhatjuk, hogy méltó e költemény Sárosy Gyulához, a haza, szabadság költőjéhez.

A b a f i Lajos második a sorrendben, ki Sárosy Gyula életrajzát irta meg a rendelkezésére álló adatok alapján. Méltatja költészetét, hatását s ebből mintegy képet alkothatunk a költőről. S ezzel egyszersmind kezdetét veszik a kisebb-nagyobb czikkek, melyek ugyszólván kiegészitő részét képezik az életrajznak.

H a a n Lajos békés-csabai evang. lelkész s akademiánk tagja iskolatársa volt a költőnek Együtt járták az iskolákat Eperjesen a mindkettőnek része volt ama mozgalmakban, melyeket az ottani ifjuság a magyar szellem ébresztésére kezdeményezett. Hetven éves öreg ur emlékszik itt vissza ifjukorára s a költőre. elmondva egyet-mást Sarossy iskolai sikereiről is.

E czikk kiegészitő részét teszi E r d é l y i Pál (Erdélyi János fiának) dolgozata. Bár nem a közvetlen tapaszalat diktálta tollába érdekes czikkét „Az eperjesi „Kis kör"-ről; de azért nem hiányzik belőle ily czikkek szükséges kelléke: a közvetlenség. Erdélyi Pál atyjának naplója, levelei nyomán irta meg e czikket, mely inkább az ifjusági kör belső életével, Eperjes akkori viszonnyaival s az ifjak hatásával foglalkozik.

Az aradi református egyház költő-lelkésze: C s é c s i Imre egy album lapban egyet-mást elmond az aradi református egyház történetéből. Sárosynak része volt az egyház épitésében s jól illik a közlemények közzé az aradi reformátusok ez elismerő szava.

A szerkesztő megirta Sárosy Gyula aradi működését. Sajnos, hogy Sárosy aradi működéséről az élők ugy, mint a kutfők vajmi keveset mondtak. A költő emléke ott nem igen él s valóban helyén van már e szempontból is az emléktábla-ünnepély rendezése.

S z é c h y Károlynak az „Arany Trombitá"-ról irt czikke következik a sorrendben. Jeles tollal irt méltatása a forradalmi költeménynek. Széchy ifjukori visszaemlékezéseiből indul ki, mikor felemliti, mily kedvencz olvasmánya volt ifjukorában az «Arany Trombita". Czegléd történetéből mond el majd egyet-mást, végül pedig a költeményre, kiadására tér át s méltatja. birálja ezt lelkesedéssel.

Három oly közlemény következik ezután, melyek egymásnak kiegészitő részét teszik. K á p l á n y József, Gyöngyös város tanácsnoka, Z a l á r József, Hevesmegye aranytollu főjegyzője, e rég hallgató poetánk és V a c h o t t Sándorné irják le igen érdekesen Sárosy bujdosását Hevesben. Káplány irott és szóbeli kutfőkre támaszkodik, Zalár testi-lelki barátjáról ir a közvetlen tapasztalat nyomán, Vachott Sándornénak pedig osztályrészül jutott részt vehetni a költő elfogatásánál. Vachottné látta, mint hurczolták el lánczokba verve a költőt, hogy rövid idő mulva eljusson az élők sirjába, a börtönbe.

L e ö v e y Klára tovább füzi a képot. Visszaemlékezik a Sárosyval a börtönben együtt töltött napokra, megirja mint szórakoztak ott, enyelegve vidáman: minek hatása alatt született Sárosynak »Leövey Kláráhos" czimü verse is.

Aztán kikerült Sárosy a börtönből. A legfelsőbb kegyelem neki is megnyitotta börtöne ajtaját. Hazakerült az „Arany Trombitás" — mint V a d n a i Károly elnevezi, ki ez időkről sok érdekes vonással tarkitva ir akkori naplójegyzetei nyomán. Sok jellemző adat van e müben az ötvenes évek irodalmi és müvészeti viszonyairól. E közlemény, a Széchy Károly és Zalár József czikkeivel egyetemben, a kötet legérdekesebb részét képezik.

A költő leánya V i c z m á n d y-S á r o s y Gizella irta a következő közleményt, a leányi szeretet melegével Sárosy Gyula nejéről, Vass Paulináról. E mondja, mint ismerkedett meg a költő későbbi nejével s azonkivül érdekesen ir családi életökről is.

J á m b o r Pál „A hir" czimü kis epigrammája után Sárosynak Erdélyi Jánoshoz intézett leveleit közli az iró fia, E r d é l y i Pál; N á m é n y i Lajos pedig a költő levelezéséből közöl többeket, ugy a hozzá, mint az általa irottak közül,

L a u k ó Albert a Kölcsey-egyesület könyvtárnoka az emléktábla történetét irja meg. Náményi Lajos pedig repertoriumot állitott össze Sárosy müveiből s a róla irt czikkekről. A kötetben lesznek még apróságok is, melyek közül egyet-mást, Vadnai Károly, B e t t e l h e i m Vilmos közölnek.

Ime a kötet tartalma, melyhez mellékletként csatolva lesz a költő arczképe (Szamossy Elek festménye után), melynek eredetije A g o s t o n József, az első magyar biztositó társaság főtisztviselőjének birtokában van. Azonkivül a borossebesi szülőház fényképe, melynek felvételét P a r a d e y s e r Lajos, a borossebesi járás főszolgabirája, ez amateur-fényképész, eszközölte, továbbá Sárosy Gyula kéziratának fakszimiléje.

Azt hiszszük, hogy az ilyen kötet megérdemli, hogy mentől szélesebb körben olvassák, adózva egy régi jó költő emlékének!

Az aranyos klikk.

(Gaboriau regénye.)

— A „Aradi Közlöny" számára franeziából forditotta: —

W. Ph.

XVI.

(116. folytatás.)

Megmagyaráztam neki, hogy semmi sem sikerült, a mibe belefogtam; hogy legutoljára egy laczikonyhában szolgáltam ki, hogy ott kitették a szürömet és hogy már egy hónap óta taposom a járdát, minden fillér nélkül, ruházat nélkül, hajlék nélkül.

telen az iránytü fontos szolgálatát végezni hivatvák.

Kiterjeszté ezután atyai gondoskodását a községi élet s a községi közigazgatás „vezetése és fejlesztése körül oly fontos szerepre hivatott községi és körjegyzők anyagi jóléte és jövőjük biztositására és megteremté, a szintén évek hosszu sorát váró jegyzői nyugdijintézményt.

Midőn pedig az 1880 évi LXV t-czikkel Szörény vármegyenek Krassóhoz való csatolása kimondatott, ennek keresztülvitele s az egyesitett vármegyék szervezése körül kifejteit tevékenysége és bámulatos szervező képessége neki vármegyenkben örökké fenálló emlékszobrot emele, melyre fénylő, arany betükkel e szavak vésvék: „a kornak megfelelő közigazgatás alaptevője“.

Emlékbeszédem szük keretében nem emlithetem már itten fel egyenkint az ezután következett időkben szomoru elhálozása napjáig e vármegye jólétének emelése s a közigazgatás fejlesztése körül teremtő ereje és vármegyénket valóban szerető lelke egész melegével tett intézkedéseivel és alkotásaival szerzett elévülhetetlen érdemeiről; ezek közgyülési évkönyveinben 1880—1886-ig lángoló betükkel feljegyezvék. Emez érdemek ss e feletti hálás emlékeink sziveinkben mélyen bevésvék.

Krassó-Szörény vármegye örökké hálás közönsége azonban 1886. évi október 27-én tartott rendes őszi közgyülésében határozatilag kimondá, hogy a nagy néhai iránt tartozó hálás emlékét az utókornak hirdetésül, külső jelekkel is megörökiti és megbizá a megye alispánját, hogy a nagy néhai életnagyságu arczképét a tanácskozási terem számára beszerezze. A volt alispán néhainak ime méltó utódja a vármegye közönsége eme megbizásának saját hálás érzelmeitől is vezéreltetve készséggel felele meg s ime tekintetes törvényhatósági bizottság a nagy néhai arczképe ott csüng, nézzétek nemes vonásait mintegy megelevenedő dicső alakját, nézzétek meg mindig szép, férfias. merész, nemes tekintetét, melylyel még mindig büvös hatást gyakorol mindnyájunkra, s melyből kiolvassuk most is irántunk érzett őszinte atyai szeretetét.

Hálánk fordul feléd, hálánk elévülhetetlen érdemeidért e vármegye ujjáalkotásáért és a haza körüli szolgálataidért.

Legyen áldott emléke, „elköl'öztél mint ember, de szellemed álandó vezérül a mienk, e vármegyéé marad végiglen; e vármegyéé, mely neved és dicsőséged szent örökség gyanánt birja“.

Az aradi tisztviselők házépitő egyesületének alapszabály-tervezete.

Az egyesület czime, székhelye és pecsétje.

1. §. Az egyesület czime: „Házépitő tisztviselők egyesülete.“ Székhelye: Arad. Pecsétje: Házépitő tisztviselők egyesülete Aradon.

Az egyesület czélja.

2. §. Az egyesület czélja: [illegible]

a) a mennyiben lehetséges, a tagok részére előnyös feltételek mellett s lehetőleg egy telepen háztelkek szerveztessenek;

b) Az egyleti tagoknak épitkezési költségek fedezésére az egylet erkölcsi támogatása mellett — azonban az egyetemleges vagyoni kötelezettség kizárásával — a törlesztési részletek fizetésének közvetitése utján előnyös kölcsön szereztessék;

c) a lényegében azonos tervek alapján történő tömegesebb épitkezés lehető olcsóvá tétessék;

d) a tagok, illetve a telep számára minden lehető állami és községi kedvezmény, illetve támogatás kieszközöltessék.

Az egyesület alakulása.

3. §. Az egyesület megalakult, mihelyt legalább 25 tag jelentkezett s az alapszabályok közgyülésileg megállapitottak; tényleges müködését azonban az egyesület csak akkor kezdi meg, ha az alakulásra számitott folyó év alatt, a jelentkezett tagok közül legalább 25-en, közvetlenül, vagy az egylet közvetitése mellett telket szereztek, s e szerint az épitkezések meginditása biztositva van. Az alakulás 10 évre terjed. A házépités idejét a választmány ajánlatára a közgyülés állapitja meg.

Az egyesület tagjainak kötelességei.

4. §. Az egylet tagja lehet minden Aradon lakó állami, törvényhatósági és közintézeti tisztviselő, a város községi iskoláinál alkalmazott polgári és elemi iskolai tanárok és tanitók. A tagok évenkint 4 frt tagsági dijat fizetnek fél éves részletekben, mely az egyesület kiadásainak fedezésére szolgál.

Miután épitkezési kölcsön legjobb esetben is csak a tulajdonképeni épitkezés költségeinek erejéig, remélhető, a tagoktól megkivántatik, hogy:

a) belépésök alkalmával kötelezettséget vállaljanak arra nézve, hogy telket 1889. évi deczember 31-ig saját pénzkészletökből vagy személyes hitel alapján szereznek;

b) a saját nevükre irt telket az arra épitendő házzal együtt, az épitkezési költségeket nyujtó pénzintézet javára jelzálogul lekötik;

c) mindegyik tag köteles nyilatkozatot adni arra nézve, hogy megengedi, miszerint lakpénze, illetőleg fizetésenek azon hányada, mely az épitkezési kölcsön törlesztésére igényeltetik, az egyesület által vétessék fel s a hitelező pénzintézetbe beszolgáltassék.

d) minden tag köteles a közgyülési és igazoló választmányi azon határozatoknak magát alávetni, melyek az épitkezés- és fizetési módozatokra vonatkozólag hozatnak.

Tagság megszünése.

5. §. 10 éven belül kilépésnek nincs helye; halál esetén azonban a tagság megszünik. Ez esetben a ház az elhalt tisztviselő törvényes örököseinek szabad rendelkezése alá esik, de ha az épitkezési kölcsön, mint jelzálogos fennmarad, a törlesztési részletek pontos fizetése az örökösök által azután sem mulasztható el, mivel különben a hitelező intézet által végrehajtás alá vétethetik.

Az áthelyezés, vagy egyébb okból elköltözött tagok tagsági viszonya 10 éven belül az elköltözés daczára is fennmarad; s az ily tag házának berbeadása iránt azonban azon kikötéssel, hogy a bérösszeg az egylet kezeibe fizetendő s hogy e mellett a törlesztési részletekhez esetleg még hiányzó részletet fizetésének további lekötése utján pótolni fogja, — szabadon rendelkezhetik.

Tagok jogai.

6. §. Minden tagnak jogában áll:

a) tetészése szerinti helyen telket szerezni;

b) az egyesület szellemi támogatása mely esetben azonban az épitkezés az egyesület által korlátolható;

c) az egyesület közvetitésével szerzett telket csak az egyesület beleegyezésével adhatja el;

d) a felépitett házat — az egylet fennállásának tartamán belül — más tisztviselőnek eladhatja, ki azonban ugyanazon viszonyok és kötelezettségek mellett helyébe az egyesület tagjai közé belépni tartozik. Idegen egyéneknek a ház csak a hitelező pénzintézet beleegyezése mellett, avagy a kölcsön teljes kifizetése esetén adható el;

e) az egyesület ügyeinek mikénti állásáról és vezetéséről bármikor felvilágositást kérhet, s erre vonatkozólag a választmánynál inditványt tehet;

f) minden tag, a mennyiben az egyesület irányában fennálló kötelezettségeivel hátralékban nincs, választó és választható; a közgyüléseken szavazati joggal bir, a mit irásban adott megbizás alapján más tag által is gyakorolhat; egy tag azonban 3 szavazatnál többet nem képviselhet illetve nem gyakorolhat.

(Vége köv.)

LEGUJABB POSTA.

— A szultán levele Vilmos császárhoz Konstantinápolyból érkezett hirek szerint Ali Nizami basa pénteken Berlinbe utazott. A basa sajátkezüleg irt levelet visz a szultántól a német császárhoz melyben a szultán köszönetet mond, hogy Németország Törökország politikáját a keleten támogatásában részesiti és egyben kéri a német császárt, hogy Athenből való visszatérte kör Konstantinápolyt szerencséltesse látogatásával.

— Szociálista tüntetés Hágaban. Szombaton éjjel a szocialisták betörtek a hágai nagytoronyba, levették az orániai nagy zászlót és szocziaIisztikus jelmondattal ellátott vörös zászlót tüztek helyébe. A szocialisták által kitüzött zászlzt csak nappal vettek észre és rögtön eltávolitották. Ez ügyben a birói vizsgálat meginditattott.

Az

„ARADI KOZLÖNY“.

(Megjelen mindennap.)

Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre	12 frt	—	kr
Fél évre	6 „	—	„
Negyed évre	3 „	—	„
Egy hóra	1 „	—	„

Vidékre szétküldve:

Egy évre	14 frt	—	kr
Fél évre	7 „	—	„
Negyed évre	3 „	50	„
Egy hóra	1 „	20	„

Felkérjük egyuttal lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése márczius végén lejárt, hogy az előfizetést mielőbb megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny.“ kiadóhivatata.

NAPTÁR.

[illegible] fácz. Prot. naptár: Bonifácz. Görög-orosz naptár: (május 2) Jeremiás. Nap kél 4 óra 26 perczkor, nyugszik 7 óra 27 perczkor

Május 18. Vasuti altisztek bálja a városligeti vendéglőben.

Május 19 Az asztalossegédek egyletének majálisa a csálai erdőben

Május 20. Sorozás az aradi járásban (Ipar testület háza).

Május 26. Az aradi általános munkásbetegsegélyző-egylet ülese.

Május 29. Esküdtszéki tárgyalás a Kis—Gottschalt sajtóperben.

A „Kölcsey Egyesület“ könyvtára (Szabadság-tér 1 sz.) a közönségnek rendelkezésére áll kedden és szombaton d. u. 3—4 s pénteken 11—12 óra között.

„— Mihthogy ez igy van, — szólt hozzám, — meg fogod látni, mi egy jó barát . . .«

Meg kell jegyeznem, hogy ezalatt a bérkocsi folyton tovább haladt és ekkor már a faubourg Antoine-ba voltunk.

Az én Chevassath barátom felemeli a függönyt, hogy az utczára nézzen, és megpillantva egy férfi ruharaktárt, megparancsolja a kocsisnak, hogy álljon meg.

A kocsis ugy tett, a hogy meg lett neki parancsolva, ekkor Chevassat azt mondja nekem: „Jer öregem, azzal kezdjük, hogy tisztességes ruhát adunk a testedre.«

Leszállunk és ő csakágyan vesz nekem egy inget, nadrágot, fölöltőt és mindent a mi még hozzátartozik . . . Mindjárt a közelben volt egy czipész és egy kalapos, a hol egy czizmát és egy selyem kalapot vesz nekem . . . Tovább megpillant egy óraüzletet. Az puff neki! megajándékoz egy szép aranyórával, a mi még most is meg van nekem, de a mit elvettek tőlem a börtönirodában, mikor a hüvösre tettek. Az egész belekerült ötszáz frankjába mint semmi, sőt mi több, még nyolczvan frankkal megajándékozott, hogy az urat játszhassam . . .

Teringettét, nem lehet kérdezni, hogy megköszöntem-e neki, mikor ismét a bérkocsiban ültünk . . . Oly nyomor után, mint a milyenből én éppen kikerültem, ismét czifrán járni, az ugyancsak emeli az erkölcsi büszkeséget . . . A tüzbe mentem volna Chevassatért. Fájdalom nem örvendettem volna annyira, ha sejtettem volna, hogy mennyibe fog nekem mindez kerülni, mert én, először . . .

— Oh! kiméljen meg a megjegyzéseitől! . . . szakitá félbe a biró . . .

Crochard csodálkozással vallotta be magának, hogy minden, a mi a saját személyére vonatkozott, csak közepes sikert aratott.

Egy grimász árulta el csalódását és gyorsabban folytatá:

— Ez az egész bevásárlás sok időt igényelt, ugy hogy már hat óra volt és már teljesen besteledett, mikor Vincennes-re érkeztünk . . .

Egy kis távolságban a vártól Chevassat megállittatja a bérkocsit, kifizeti a kocsist és visszaküldi, azután megragadja a karomat. „Ehes lehetsz, — szól hozzám; most ebédelni megyünk.«

Tehát először is egy pohár absinttal kezdjük, azután egyenesen elvezett a legjobb vendéglőbe, ott egy külön szobát kér és felszolgáltatja az ebédet, oh! de minő egy ebéd . . .

Folyt a nyálam, mikor már csak a menüt hallottam összeállitani . . .

Asztalhoz ülünk és én, mit sem sejtve, nem cseréltem volna fel a helyemet még a pápával sem. Es ettem beszéltem, ittam . . . kivált ittam, mert már hosszabb ideig kellett nélkülöznöm az italt, ugy hogy a végén már kezdtem egy kissé meghatva lenni.

— Chevassat a maga részéről teljesen elemében látszott lenni és egy csomót fillentett nekem, hogy szinte megdöglöttem a kaczagástól.

De mihelyt a kávé az asztalon állott, a legfinomabb liqueurök és tiz sous szivarok kiséretében, az én magányosom felállt és betolja az ajtó reteszét — mert volt retesz.

Azután velem szemben foglalt helyet, az asztalra könyökölt, és ujra kezdé a beszédet: „Most kicsikém elég volt a kaczagásból, — beszélgessünk. Az igaz, hogy jó czimbora vagyok, azonban te meg fogod érteni, hogy nem csupán a szép szemedért vagyok hozzád oly kedves . . . Szükségem van egy megbizható suhanczra és reád számitottam!“

Becsületszavamra, ő ezt oly furcsa módon mondta, hogy szurást éreztem a gyomrom táján és kezdtem gyanakodni. Azonban elrejtottem gondolatomat és azt válaszolom neki; „Nos hát! lássuk, kezd meg. mond el nekem a dolgot.“

— A mint már mondatm neked — kezdé ujra — nincsen még egy fillérem sem félre téve . . . Csak ha valami szerencsétlenség találna történni egy bizonyos személylyel, a kit ismerekegyszerre gazdag lennek . . . és te is az lennél egy csapással, ha vállalkozol a szerencsétlenség előmozditására, hogy gyorsabban megtörténjék . . . .“

Mindinkább áthatva a szereptől, mit védelmezési szisztemája rótt rá, a vádlott nagy fájdalmat szinlelt, a mi határozottan aljas kifejezést kölcsönzött arczának.

Mindazonáltal bármi undort keltett a biróban ez a durva komédia, ő nem árulta el ezt egy szavával, egy mozdulatával sem mert érezte, mi veszélyes volna, ha félbeszakitja a nyomorult embernek oly fontos vallomását,

— Ah! biró ur! — kiáltott fel Crochard egyik kezét a szivére téve. — mikor igy hallottam beszélni Chevassath barátomat, egész vérem fellázadt és azt feleltem neki. „Szerencsétlen, mit ajánlsz te itt nekem? En, kövessek el egy gyilkosságot soha inkább meghalnék!“ . . . O csak kaczagott. „Milyen ostoba vagy! — felel ő erre, — ki beszél itt gyilkolásról? . . . egyszerü szerencsétlenségről van szó . . . különben nem koczkáztatsz semmit, a dolog nem fog végbemenni Francziaországban . . . „ En azonban folyton visszautasitottam ajánlatát, sőt már el is akartam menni Ekkor Chavassat megragad egy kést, kijelentve, hogy most, miután titkát birom, megteszem a mit tőlem kiván . . . különben! Oly borzasztóan nézett reám e közben hogy szavamra megijedtem és ismét visszaültem . . .

O azonnal olyan jó kedvü lett, mint azelőtt, és miközben pálinkát töltött a poharamba, elkezdi nekem magyarázgatni, hogy bolond lennék, ha haboznék, hogy soha életemben nem találok jobb alkalmat, hogy egy csapással megállapitsam a szerencsémet hogy a dolog minden bizonnyal sikerülni fog, hogy akkor tőkepénzeim leszenek és hintóm, mint neki, szép ruháim és minden este mostanihoz hasonló ebédjeim.

Chevassat annyit beszélt, mig végre egészen elkábultam; az a sok arany, amit szemem előtt villogtatott, fejembe ment, azután folyton hadonászott a kézével, ugy, hogy én, már nem tudva mit cselekszem és mit beszélek, felkeltem, és nagy csapást mérve öklömmel az asztalra, felkiáltottam: „Embered vagyok!“ . . .

Meglehet, hogy ez az egész jelenet sohasem létezett, csak a Crochard, alias Bagnolet képzeletében, Dani mégis összerázkódott takarója alatt, meggondolva azt, hogy az a két nyomorult félig ittason alkudta meg a halálát.

Lefloch pedig oly görcsösen szoritotta az ágy végét vas kezeivel, hogy az csak ugy recsegett. Talán azt álmodta, hogy kezében tartja imádott hadnagyjának gyilkosát, és ennek a nyakát szoritja oly kegyetlenül.

(Folytatása következik.)

HIREK.

ARAD ÉS VIDÉKE.

Darányi János dr.

Vasárnap este az egész Aradváros közönségét mélyen megrenditő, megdöbbentő hir kelt szárnyra, hogy Darányi János dr. városi főorvos hirtelen meghalt. Mint már jeleztük, szivszélhüdés érte s ez ölte meg egy pillanat alatt a legderekabb legnemesebb emberek egyikét.

Lehetetlen leirni a fájdalmat, mely e halálozás által Arad közönségének minden rétegét egyaránt sujtja. Osztatlan a részvét, igazi, benső. Alig van a városban ember, ki a megboldogultnak valami jótéteményében ne részesült volna s élete megmentését ne köszönhetné gondozásának, fáradozásának. Annak a tisztes ősz férfiunak, ki ma már maga is halott . . .

Pénteken a város által megtartott közigazgatási bizottság ülésen még viruló egészségben vett részt. Előadta jelentését az ő ismert értelmes modorában. Senki se mert volna arra gondolni, hogy három nap mulva koporsóba fektetik, kiteritik.

Mint a város tiszti főorvosa jelen volt a sorozáson, hol vasárnap délután is még minden baj nélkül teljesitette funkczióját. S este már halva feküdt . . .

Orvosi vélemény szerint szivszélhüdés érte, a mely ájult állapotban ölte meg. Hozzá volt szokva a rendes életrendhez s talán ennek köszönhető, hogy hetven éves kora daczára is olyan viruló, egészséges szinben volt. A sorozás közben azonban kénytelen volt eltérni megszokott, beosztott életrendjétől. Nem jutott hozzá, hogy rendes ebédet egyék. Három-négy óra felé délután ehetett csak valami hideg, gyorsan előhozott eledelt s ezt elköltve sietett vissza a sorozó bizottsághoz, hogy tovább végezze teendőjét. Ilyen módon gyomrát elrontotta, a miről már vasárnap is panaszkodott.

Vasárnap este felé megberetváltatta magát. Heves gyomorbaj kinozta s már ekkor rosszul létről panaszkodott. Elhivatta Weisz Sándor dr.-t, a ki csakhamar megjelent nála s a boldogult kérelmére gyógyszert irt neki. Látva, hogy az öreg ur rossz szinben van, Weisz ajánlkozott, hogy egész este mellette marad; de a megboldogult kijelentette, hogy ez felesleges A baj csak muló s már is kezdi magát könnyebben érezni Az orvosság bizonyára véget vet betegségének.

S mire az orvosságot előhozták, halva volt . . .

Este fél 9 óra felé a cselédség sietve rohant Weisz dr-hoz, kérve, hogy jöjjön el azonnal, mert a főorvos ur igen rosszul érezi magát.

Weisz dr már csak halottat talált . . .

A megboldogult családja körében ült, egyszerre ájulás érte, fájdalmas jaj-szó röpült ki ajakán, feje hátracsuklott s halva volt Szivszélhüdés érte.

. . . Most már koporsóban pihen a megboldogult Vörösmarty-utczai lakásán az emeleten van felállitvá a magas ravatal, viaszgyertyákkal s déli növényekkel körülvéve A gyászterem fekete posztóval van bevonva, ugy a folyosó is, melyhez fekete szőnyeg jelöli az utat a viragokkal behintett kapualjban A ház kapuját s a folyosó bejáratát gyász-draperia takarja el:

A jóságos agg ugy néz ki a barna érczkoporsóban, mintha aludnék. Mintha nem is halott lenne, csak aludnék, álmodnék. Az életvidor piros szint halotthalványság váltotta fel, arcza kissé összeesett, ez az egész változás. Más semmi . . .

A ravatalt már is sok és diszes koszoru takarja, ezek közt ifj. Kézsmárky István nagy koszoruja s a „Chevra Kadischa« egyleté, melyet a koporsóra helyeztek el. A koporsóra Aradváros köztörvényhatósága, az orvosi kar, számos egylet és testület, ugy a magánosok egész serege tesz le hálája, emlékezése jeléül koszorukat.

A halottas ház a tegnapi nap folyamán valóságos bucsujáróhely volt A nap minden órájában zsufolásig tömve volt a halottas szoba siró, könyező emberekkel, asszonyokkal, kik a legőszintébb részvéttel s fájdalommal szemlélik utoljára a megboldogult jóságos vonásait.

Tegnap a kaszinó-egylet, melynek a boldogult tagja volt, kitüzte a gyászlobogót, mely a „Fehér Kereszt“-en s több magán épületen is lengett.

Hogy Aradváros közönsége Darányi János dr.-nak mennyit köszönhet, lehetetlen leirni. Betegeinek valósággal apja volt, a ki csaknem ingyen gyógyitott s ha szegény ember kopogtatott nála, nemcsak az orvosi dijat engedte el, hanem gyógyszereket is ingyen, szivesen adott neki. Aldták, imádták érte, közszeretet, közbecsülés, közelismerés rajongta körül szép, hosszu pályáján.

Mint orvos, kitünő hirnévnek örvendett, kinek a legkomolyabb bajban szenvedő is teljes megnyugvással bizta magát gondozása alá. Annyi pacziense volt, hogy alig győzte őket bejárni. S ezek közt a legtöbb szegény, vagyontalan, kiket ingyen emberbaráti szeretetből gyógyitott.

Ha valaki segélyért fordult hozzá, pénzzel is szivesen kisegitette mindenkor. Magánkórházat állitott fel, melyben ingyen gyógyitott s a melyben csaknem egész vagyonát beleölte. Emberbaráti, közhasznu müködéseért O felsége . . ét évvel ezelőtt a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Darányi dr. legutóbb Arad szab. kir. város tiszti főorvosa volt, orvosa számtalan egyletnek, társulatnak, ugy a szinháznak is, melynek tagjait mindenképen segélyezte. Tagja volt Aradváros köztörvényhatósági bizottságának is, melynek müködésében szintén élénk részt vett.

Mint magánember a legboldogabb családi életet élte. Neje, gyermekei szeretettel vették körül a jó, gondos, szerető apát.

Az utóbbi időben az volt a megboldogultnak ideája, hogy ha a 70-ik évet eléri, visszavonul s csupán szegényeinek él, kiket mindaddig, mig az Ur el nem szólitja az élők sorából, ingyen dijtalanul gyógyit. A végzet azonban nem engedte, hogy nemes gondolkozásra mutató tervét beválthassa. Meghalt, éppen a hetvenedik évében.

Temetése e hó 14-én, kedden délután 5 órakor fog végbemenni a Vörösmarty-utcza 2. számu házából.

Nyugodjék békében a drága halott adjon neki a Mindenható csendes pihenést. Mélyen sujtott családja pedig leljen némi vigaszt abban az általános részvétben, mely a közönség minden rétegében oly impozans módon talál nyilvánulást . . .

*

Darányi János dr. Arad város főorvosa született 1819. jul. 6 án Andornakon Borsodmegyében, Egertől egy órányira. Tudorrá avattatott Pesten 1845. junius 22-én. A szabadságharczban eleinte a 49-ik zászlóalj főorvosa, Budavár bevételekor osztályos főorvos, utoljára a komáromi összes kórházak igazgató főorvosa volt egész a vár átadásáig. A szabadságháboru befejeztével Balassa János tanár és világhirü mütő mellett tanszéki-s gédként müködött és itt vetette meg nevezetességének alapját. Ezen minőségben három évet töltött Pesten, migien 1858-ban Arad város főorvosa lett.

Mint orvos és mint ember egyaránt népszerü volt és mint mütő méltán örvendett messzeterjedő hirnévnek, mert részint találékonysága, rendkivüli ügyessége, részint pedig csüggedést nem ismerő bátorsága és öntudatán alapuló határozottsága oly sikereket eredményeztek, melyek a szakértőket épugy meglepték, mint a laikusokat.

A magyar orvosok és természetvizsgálók Egerben tartott 12-ik nagygyülésén értekezett az általa, a házában a második sikeresen végzett petefészektömlő kiirtásáról.

A 14-ik aradi naggyülésen, melynek egyik titkára volt, a képző (plastikus) mütétekről értekezett, bemutatván a potahiánynál általa végzett sikeres bőrplastika egy esetét, csont elferdülés miatt végzett plastikus mütét sikeres esetét is végre légcsőmetszés által megmentett fiut,

A Herkules fürdőben tartott 16-ik, nagygyülésen az általa sikerrel mütett tökéletes központi gátrepedésről értekezett. Mind a három értekezése az illető évkönyvekben is megjelent.

1860-ban a városi főorvosi hivatal viselése mellett a megyei kórház igazgató főorvosa volt és 1861-től egész 1881. márczius végeig, tehát husz éven át az általa alapitott és nevéről nevezett magánkórházat mint igazgató tulajdonos vezette.

Ezen két évtizeden át gyakorolt orvosi müködése nemcsak azért képez fényes korszakot pályáján, mert sok válságos esetben meglepő sikert mutatott fel, hanem azért is, mivel humanisztikus iránya, önzetlen törekvése, hogy a vagyontalan néposztálynak nyujtson segélyt és a közegészségügyet előmozditsa, leginkább itt és ezen időben érvényesült. Ez emberbaráti müködésnek még egy más, nem kevésbé fényes lapja is van és ez azon körülmény, hogy a szenvedő emberiség ügyét gyakran jelentékeny anyagi áldozattal mozditotta elő, kórházában valóságos tanodát állitott fiatal orvosok számára, kiket tőle telhetőleg mindennel ellátott, csakhogy nyugodtan élhessenek nemes feladatuknak és megszerezhessék mindazt, mit nehéz pályájuk tőlük megkövetelt.

*

A halálozásról a család a következő gyászjelentést bocsátotta ki:

Özv Darányi Jánosné született Hoffmann Lujza saját, valamint gyermekei Ilona, férjezett dr Robitsek Agostné és János, veje dr Robitsek Agost és unokája Robitsek Kálmán, ugy számos rokonai és barátai nevében szomorodott szivvel tudatja forrón szeretett férje, illetőleg atya, após es nagyatya dr. Darányi János, Arad szab. kir. város tiszti főorvosa s a Ferencz József-rend lovagjának stb stb, folyó hó 12-én, életének 70-ik és boldog házasságának 21-ik évében, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó hó 14 én. delután 5 órakor fognak Vörösmarty-utcza 2 számu házából a római katholikus temetőben lévő családi sirkertben örök nyugalomra helyeztetni — Az engesztelő szent mise áldozat folyó hó 15-én, délelőtt 10 órakor fog a főt Minorita-atyák templomában az egek Urának bemutattatni. Béke poraira! Aldás emlékére! Arad, 1889 május 13-án.

Aradváros törvényhatóságának gyászjelentése igy hangzik:

Arad szab. kir. város törvényhatóságának tisztikara mély megilletődéssel tudatja szeretett kartársuknak, a nemes szivü emberbarátnak, a szegények nagylelkü gyámolitójának Darányi János orvostudor-

nak, Arad szab. kir. város tiszti főorvosának, a Ferencz József-rend lovagjának az emberiségnek szentelt hasznos és jótékony élete 69-ik évében a folyó hó 12-én történt gyászos elhunytát. Áldás emlékére! Arad, 1889. évi május hó 13-án.

Gyászjelentést bocsátott ki még az aradi orvosi kar, az orvosi hivatal, a honvédegylet stb: azonkivül több egylet és társulat.

*

Az aradi polgári lövész-egylet t. tagjait tisztelettel felkérem, miszerint szeretett tagtársunk néhai D a r á n y i János dr. urnak temetkezésére a végtisztesség megadása czéljából folyó hó 14-én délután pontban fél 5 órakor a halottasháznál (Vörösmarty-utcza 2) minél számosabban megjelenni sziveskedjenek G r ü n w a l d Ferencz fölövészmester

---

— **József főherczeget** O r m ó s Péter aradmegyei alispán ezüstmenyegzője alkalmából üdvözlő távirattal kereste fel Az aradi önkénytes (régi) polgári tüzoltókar vasárnap tartott közgyülésén szintén elhatározta hogy üdvözlő feliratot küld a népszerü főherczeghez, ki az egylet tiszteletbeli tagja.

— **A sorozást** vasárnap és hétfőn Aradon folytatták. Az eredmény most is igen jó volt, a mennyiben a két nap alatt h a r m i n c z h á r o m ujonczot soroztak be. Van tehát e szerint most s z á z k i l e n c z ujonczunk kiállitva.

— **A fagyos szentek** utolsója, Bonifácz ur köszönt be ma hozzánk. Pongrácz és Szervácz urak baj nélkül tüntek fel az idén, nem hoztak fagyot, semmi veszélyt s hihetőleg nem hoz már e harmadik sem. A levegő óriási hőséget rejt magaban, ugy hogy olyan forróság köszöntött be a fagyos szentekkel, mintha juliusban, a legrekkenőbb hőség napjaiban lennénk.

— **Csongrádvármegye uj főispánja.** A «Szentesi Lap" irja: „Az uj főispán, mint ezt lapunk mult számában egészen biztos forrás után közöltük, Zsilinszky Mihály csabai birtokos, magyar tudományos akadémiai tag, jeles történész lesz. Kineveztetését a vasárnapi, vagy hétfői hivatalos lap fogja hozni. Az uj főispán beiktatási ünnepelye még e hóban meg lesz." Ezzel kapcsolatban megemlitjük, hogy Csongrádmegye törvényhat. bizottsága f. hó 7-én rendkivüli közgyülést tartott, a melynek egyedüli tárgya volt a módnak megállapitása, hogy a megye közönsége miként vegyen bucsut R ó n a y Lajos volt főispántól? — A közgyülésen S t a m m e r Sándor alispán elnökölt s előterjesztette, hogy R ó n a y Lajos távozó főispán egy hozzá intézett levélben kijelentette, hogy nem óhajtja, hogy a megyei közgyülés küldöttségileg fejezze ki nála bucsuérzelmét; mert fajdalmát fokozná az azokkal való bucsutalálkozás, a kikkel együtt küzdött Csongrádmegye jobblétéért. Ennek következtében a megye közgyülése elejtette azt az eszmét, hogy nagyobbszámu küldöttség által fejezze ki a távozó főispan iránt táplált hálás érzelmeit s igy ennek jegyzőkönyvileg adott kifejezést.

— **Hirtelen halál.** S z m e t á n o v i t s Sándor dr. battonyai orvosnak tegnap reggel Aradon éppen olyan vége lett, mint a boldogult D a r á n y i János dr. aradmegyei főorvosnak. Szmetánovits egyik helybeli vendéglőbe volt szállva. Mikor szobájába akart lépni, összerogyott s hirtelen meghalt. Szivszélhüdés érte. Az aradi rendőrség azonnal értesitette az elhunyt családját a szomoru esetről s intézkedett, hogy holttestét Battonyára szállitsák.

A halálozásról a következő gyászjelentést vettük: Özv. dr. Szmethanovics Sándorné született rétháti Kövér Amália és édes anyja özv. Kövér Sándorné, ugy sógorai s számos más rokon, ösmerős és jóbarátaik nevében is fájdalmas szivvel jelentik a felejthetetlen férj, vő, testvér, rokon, ösmerős és jóbarát dr S z m e t h a n o v i c s Sándornak 1889. évi május hó 12-én, reggel fél 6 órakor, életének 57 s boldog házasságának 21-ik évében, Aradon történt elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei május hó 14-én, délután 4 órakor fognak a helybeli róm. kath. temetőben lévő családi sirboltban örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő gyászmise áldozat pedig május hó 15-én délelőtt 10 órakor fog a helybeli róm. kath. szentegyházban az egek Urának bemutattatni. Áldás emlékére! Béke poraira! Battonya, 1889. május hó 12.

— **Sulkovsky herczeg** megszökésére vonatkozólag a „N. Fr. Presse" azt irja, hogy még mindig nem tudni bizonyosan, hogy a herczeg, ki 1883. óta volt L e i d e r s d o r f dr. döblingi intézetében, önkényt szökött -e meg, vagy mások szöktették el. A lelkibeteg herczegen a gyógykezelés mi eredményét sem tudott elérni, magatartása csak annyiban változott, hogy gyülölete neje, született J ä g e r Ida volt operette-énekesnő ellen csökkent s minden áron ki akart szabadulni az intézetből. A szökés napján a hercseg kisérőjével sétálni ment a kertbe, a honnét az egyik felügyelője, K r a u t g a t n e r Alajos, kissé eltávozott. Visszatérve nem találva sem a herczeget, sem a másik felügyelőt, azonnal utánuk sietett és bejárta Döbling környékét, de nem akadt rájuk Órákik tartó eredménytelen kutatás után végre jelentést tett a szökésről. Krautgartner mindenesetre hibás, mert nem tartotta magát a rendelethez, hogy a beteg mellől távoznia nem szabad. Allitólag Krautgartnert letartoztatták. A vizsgálat kideritette. hogy a herczeg ruhaszekrényéből hiányzik egyik elegán öltözete is, a melyet nem a herczeg vit el hanem valaki vagy az elszöktetés előtt, vagy utána Bebibizonyult az is, hogy herczegnél utóbbi időben jelentékeny pénzösszeg volt, a melyet a herczegnő adott át neki, legutóbbi látogatása alkalmával. Bácsben azt hiszik, hogy a herczeg Magyarországba szökött. Első felesége testvérének nevelője, a nálánál 8 évvel idősb L e h m a n n Victoria volt. Tőle elvált s később Jäger Ida, operette-énekesnőt vette el. Ez időben már különczködései magas fokuvá váltak s mert életét is féltették, bevitték az őrültek házába. A herczeg vagyonat 8 i 10 millióra becsülik.

Egy másik tudositó igy irja le a h rcseg szökését:

A herczeg szökése teljesen sikerült mert a határon levő rendőrséget elmulasztották értesiteni es a herczeg személyi gondnokával, B r a u n e i s s e l is csak egy nappal később, csütörtökön, tudatták az esetet. A herczeg gyámja Wilczek János gróf és gyámtarsa S u l k o v s k y Ida herczegné az őrült herczeg neje. Vagyongondnok Ausztriában R i g l e r. Csütörtökön ezek megkisérelték mindent, hogy a szökevényt, vagy utja irányát kinyomozzák, de eredménytelenül, bár azon hölgyesákéknél is kérdezősködtek, kikkel a herczeg az intézetbe záratása előtt bizalmas lábon élt. Hogy hova mint a herczeg, azt nem tudni. Annyi bizonyos, hogy őrültsége daczara, sokkal ravaszabbul járt el, mint üldözői. Azt hiszik, olyanok segitették elő a menekülést a kik, az öt millió vagyonnal biró herczeg lelki állapotából hasznot akarnak huzni. A s z ö k é s h a t á r o z o t t a n S u l k o v s z k y I d a h e r c z e g n é e l l e n v o l t k i j a t s z v a. Egy bécsi lap T g á n y i t m a g y a r o r s z á g b i r t o k v o l t g o n d o k á t, a v v a l h o g y ő s e g i t e t t e e l ő p é n z z e l a m e n e k ü l é s t. (Nem rosz reporteri fantázia! A szerk.) A herczegnek nem állt annyi pénz rendelkezésére, hogy megszökhetett s nagyobb utra kelhetett volna. Az utóbbi napokban ugyan a herczegné, ki többször meglátogatta férjét az intézetben, adott neki bizonyos összeget, de az nem lett volna elegendő. Az utóbbi időben az intézet körül több gyanus egyént láttak kullogni és leskelődni, kikről most már tudják, hogy a herczegre vártak. Ezeket az embereket más fogadta föl. A kérdés most az, hova szökött a herczeg? Egy bécsi lap azt hiszi, vagy Svájczba vagy Poroszországba. Ha Poroszországba szökik, akkor az az érdekes eset áll elő, hogy a mint átlépi a határt, megszünik hivatalosan őrült lenni, sőt akár elfoglalhatja helyét a porosz urakházában. A herczeg ugyanis porosz alattvaló és porosz nagybirtokos s a mi fő, csak Ausztriában és Magyarországban nyilvánitották őrültnek, a porosz hatóságok elmebeli állapotával még nem foglalkoztak. És az éppenséggel nem bizonyos hogy a porosz elmebeteg-orvosok őrültnek nyilvánitják-e a herczeget, különösen ha, mint őrülteknél szokás, ravasz és mérsékelt magaviselettel fogja elkápráztatni megfigyelőit. Az esetben, ha a porosz orvosok — a bécsi orvosok véleményével ellenkezőn — nem találják őrültnek a herczeget, a g o n d o k s á g o t b i r t o k a f e l l e t t m e g k e l l s z ü n t e t n i é s S u l k o v s z k y h e r c z e g v é g e z e t ü l m é g e l f o g l a l h a t j a ö r ö k e l t p a i r i h e l y é t a p o r o s z u r a k h á z á b a n. Az kétségtelen, hogy a herczeg szökése hosszadalmas perre fog vezetni, mely alatt elválik, hogy Poroszországban is őrült-e? — Sulkovszky herczeg, kinek excentrikus dolgaival annak idején tele volt a világ. 1848 február 2-án született; atyja volt Sulkovszki Lajos herczeg, Bielitz herczege, anyja Dietrich Anna Erzsébet bárónő. Atyja, ki szintén különc hirében állott az 1849-iki forradalmi évben jelentékeny szerepet játszott: 1848-ban a bielitzi nemzetőrség élén a Windischgrätz által szorongatott Bécs segélyére sietett később Svájba kellett menekülnie, honnan Amerikába emigrált s csak a hatvanas évek kezdetén jött vissza Bécsbe. Ha atyja nem is volt elmezavart, a család férfiágaban sürün fordult elő téboly, sőt a herceg egyik se őrültségi rohamban megölte saját edes anyját. A tébolyodott Sulkovszky József herseg korán — 1870-ben — két évvel nagy korusága előtt nősült meg először; akkor nővére nevelőnője L e h m a n kisaszony nyerte meg tetszését s azt vezette az oltárhoz; a menyasszony, ki egy bécsi börzeügynök leánya volt a zsidóvallásról áttért, A herceg életmódja azonban csakhamar lehetetlenné tette az együttélést, és 1879-ben a bonnyi törvényszék kimondta a válást Sulkovszky herceg másodszor 1881-ben nősült, akkor elvette J ä g e r Ido ismert bécsi operaénekesnőt, jelenlegi nejét. Ettől fogva azonban mind sürübbek lettek excentrikus bihágásai, vad passziói, melyek között kiválón szerepelt az á l l a t k i n z á s. Környezetével szemben is igen sokszor brutálisan bánt. Legutóbbi passziója (az intézetbe zárás előtt) az volt, hogy kedveseit elcsukta és naponkig éheztette. Utolsó kedvese egy igen szép, de kissé kövér szöke hölgy vol. a kit majd megölt evvel a soványitási módszerrel. Azonkivül őrülten pazarolt; nappal folyton aludt s csak a késő esti órákban kelt fel, a mikor aztán hajnalig tobzódott. Végre türhetlenekké lettek különcségei, melyek saját családjának fenyegetésévé fajultak el és 1883-ban a Leidesdorfféle intézetben helyezték el. Innen most sikerült menekülnie.

Szombati kelettel sürgönyzik; Ma estig semmit sem tudtak meg arról, hova ment a Leidersdorf-féle intézetből megszökött Sulkovszky József herbzeg, Szökése körülményeiről még azt emlitik, hogy már 14 nap óta vettek észre a park körül gyanus személyeket, kik érintkeztek a herczeggel. Két hete, midőn a herczeg Krautgartner és egy segédápoló kiséretében sétálni ment bekanyarodott egy gyalogutra, mely a parkon kivül van; itt két elegánsan öltözött hölgy várt rá, kik Sulkovszky herczeggel néhány perczig francziául társalogtak. Krautgartner akkor ez esetről jelentést tett, Három nap mulva ismét beszélt a herczeg ugyane helyen a hölgyekkel. Ekkor már tudtatták a dolgot Brauneis dr. gondnokkal, ki a rendőrség segitségét vette igénybe. E naptól fogva egy detektiv is ügyelt a herczegre, a ki azonban — mint tudjuk — ennek is tuljárt, minden őrültsége daczára, az eszén. Most a két hölgyet keresik és már sikerült is kinyomozni o kocsist, ki e légyottra vitte őket. Magukat a hölgyeket azonban nem tudták még kinyomozni, mert azok Döblingből visszajövet a Grünethorgasseban óvatosan leszálltak a kocsiból s gyalog folytatták utjokat. A gondnok 500 frt jutalmat igér ann k, a ki a herczeg nyomára vezet, vagy legalább kinek segélyével ki lehet nyomozni, hova ment.

Az kutatás mindeddig hiábavaló volt, a herczeget nem találták meg.

Minthogy 500 f o r i n t j u t a l o m v a n i g é r v e a n n a k, a k i r á t a l á l, a bécsi rendőrségnél sokan jelentkeztek, a kik a herczeget itt is ott is látni akarták.

De egynek az adatai sem vezettek eredményre. A rendőrség nagy erélyiyel keresi azt a bérkocsist, a ki Döblingből elvitte a herczeget. Az ő kocsijába szállt be állitólag az a sok t emlegetett két rejtélyes hölgy. Az egyik idősebb nő fején vörös és fehér tollakkal diszitett kalap volt, a másik gyászruhát viselt. Ez a gyászruhás nő hir szerint f r a n c i á u l t b e s z é l t a herczeggel Minden jel arra mutat, hogy az őrült herczeg n e m m e n t e l M a g y a r o r s z á g b a, h a n e m n é m e t t e r ü l e t r e s z ö k ö t t.

Kétségkivül olyasvalaki segédkezett neki a szökésben, a k i n e m a k a r j a t ü r n i h o g y S u l k o w s z k y I d a h e r c z e g n é l e g y e n e l m e b e t e g f é r j é n e k a g o n d n o k a s ezáltal szabadon rendelkezzék a herczeg magyarországi birtokaival. Sulkovszky herczeg á l a p o t a a z u t ó b b i i d ő b e n j a v u l t s most azt hiszik, hogy a külföldön akarja az a bizonyos valaki megállapitatni a herczeg bezámithatóságát, ugy, hogy ez megint saját ura lehessen magának is, a vagyonának is.

— **A makói szinészkirándulás.** A makói „M a r o s" irja vasárnapi számában: Tegnap délig kellett volna az aradi szintársulatnak Makóra megérkezni. de eddig egy szálat sem láttunk közülök. Erre ugyan el is voltunk készülve, mert az aradi lapok tudósitásai szerint a társulat fővárosi vendégekkel Aradon még most is müködik (!) Ebből világosan látható, hogy a tisztelt aradi társulat nem sokat gondol a makói konczesszióval, — de r e m é l j ü k a m a k ó i k a p i t á n y s e m a z a r a d i t á r s u l a t t a l . . . .

— **Felakasztotta magát** Aradon hétfőre virradóra egy szegény öreg asszony. Ozv. M a g y a r i Ferenczné született Diósi Juliannának hivják az öngyilkost, 55 éves volt s a kovács-utcza 10 számu házában végezte ki magát. Folyton betegeskedett, az életunttá tette s ezért ölte meg magát Mikor észre vették, már halva volt Holttestét kiszállitották az alsó temető halottas házába.

— **Athelyezés.** L e i t n e r Győző m kir. posta és távirotiszt B.-Csabáról előléptetés folytán Aradra helyeztetett át.

— **Trefort szobrára** A Trefort Agostonnak Budapesten állitandó emlékszoborra a helybeli főgymnasium ifjusága 14 frt 47 krt gyüjtött és pedig az I a) osztály 1 frt 30 krt I b) 2 frt 32 krt II a) 1 frt 22 krt II b)1 frt 38 krt III 84 krt IV 4 frt 15 krt V 70 kr. VI 74 krt VII 82 krt VIII 1 frtot — Haslinger Ferencz

— **Hymen** G a l a m b Péter Makóvárosi árvapénztárnok kedves és szép leányát Idát, eljegyezte Csikai József Kecskemétről

— **Vasutasok mulatsága.** A magyar kir. államvasutak Aradon állomásozó altisztjei által f. hó 18-án — szombaton — a városligeti vendéglő nagytermében tartandó jótékonyczélu tánczvigalomra a meghivók szétküldettek. Mindazok, kik tévedésből meghivót nem kaptak, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek a rendezőbizottság elnökségét (Arad pálya udvaron) ez iránt megkeresni. A rendező bizottság ez uton tisztelettel értesiti az érdekelt közönséget, hogy a lóvonatok közlekedése a város ligetből az éj folyamán fel fog tartatni Belépti jegyek előzetesen a rendező bizottság tagjainál, a mulatság estéjén pedig a városligeti vendeglő bejáratánál felállitandó pénztárnál válthatók.

— **A gáji bucsu** nagyon hangossá tette vasárnap a városrész összes utczáit. Egész nap vig élet uralgott odakint. szólt a zene, mulatott a közönség. E mellett az áhitatosságból is kivette mindenki a maga részét. A gáji templomban nagy mise tartatott, mely után R o t h m ü l l e r József minorita atya tartott szent beszédet. A minoritatemplomból reggel 8 órakor nagy proczesszió vonult ki Gájba.

— **A magyar-franczia biztositó társaság ellen** megindult az akczió. P o z s o n y b ó l jelenti egy távirat, hogy a város hatósága elhatározta az összes biztositások megszüntetését a „magyar franczia"-nál, körülbelül f é l m i l l i ó f r t erejéig. Az ezen társaságnál érdekelt összes pozsonyi intézetek és magánosok csatlakoznak a megindított mozgalomhoz

— **Egy financz-ruhába buj szédelgő** a minapában sorban járta a Tököli-téri korcsmákat a hol különféle czimek alatt illetékeket akart beszedni. A korcsmárosoknak volt azonban annyi eszük, hogy nem mentek lépre. Felhivjuk az illetékes körök figyelmét e körülményre, s a közönséget óvjuk az ily csalóktól.

— **Halálozás.** Részvéttel vettük a következő gyászjelentést: Zágonyi Temesváry Pál és neje született Takáts Viktorin, gyermekeik Odön, Kálmán, Mihály, Béla, Olga és Sándor, továbbá nővére özv. Jeftics Simonné, szül. zágonyi Temesváry Irén, ugy számos rokon, ösmerős és jóbarátaik nevében is fájdalmas szivvel jelentik a felejthetetlen jó édes anya, nagyanya, anyós rokon és barátnő özv. zágonyi T e m e s v á r y M i h á l y n é, szül. Lukács Katalinnak 1889. május hó 11-én, délután 4 órakor, életének 82-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei május hó 13-án, délutáni 3 órakor fognak a kunágotai római kath. sirkertb n örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő gyászmiseáldozat pedig május hó 14-én, délelőtt 9 órakor fog a kunágoti római katholikus szentegyházban az egek Urának bemutattatni. Béke poraira! Puszta-Kunágota, 1889. május 12.

— **Elhalasztott majális.** A templom-utczai leányiskola majálisát, Darányi János dr. közbejött halála miatt, keddről, folyó hó 14-ikéről, csütörtökre folyó hó 17-ikére halasztották.

— **Köszönet nyilvánitás.** Bold. Baruch Dávid ur családja egy a megboldogultnak ravatalára leteendő koszoru helyett az izr. jótékony-egyletnek 10 frtot adományozni sziveskedett, mely nemesszivü adományáért a t. adakozóknak hálás köszönet fejeztetik ki. Arad, 1889. május 13-án. Lustig Adolf elnök.

— **Magyar 2 frtos sorsjegyek.** Ezen jótékony czélu sorsjegyek, melyeknek tisztajövedelme nagy részben a m a g y a r h i r l a p i r ó k n y u g d i j i n t é z e t e j a v á r a f o r d i t t a t i k, egy **60,000 frtos** f ő n y e r e m é n y n y e l birnak. Az összes nyeremények 160.000 frtra rugnak, kész pénzben vagy 5 százalékos magyar járadéki kötvényben. A huzás már junius hó 27-én történik.

A szénatermés a tavaszi kedvező időjárás befolyása alatt pompásan mutatkozik. A városház előtti tér két tábla kaszálójáról most v a s á r n a p már másodszor kaszáltak az idén. A pénteki majálist eltiltják a vasárnapi kaszálást megengedik. Hogy illik ez össze?

— **Irodaszolgai állás** van üresedésben az aradi gymnáziumnál. Kérvények junius 20-ig nyujtandók be az igazgatósághoz.

— **Milyen l sz az idő?** Nyugot-Európában a meteorlogiai jelentések szerint b i z o n y t a l a n, i t t-o t t v i h a r o s, v a l a m i v e l h ü v ö s e b b i d ő t v á r h a t n i.

— Elveszett tegnap Regényi üzletétől az Ernyei-féle kereskedésig egy dupla fedelü arany női óra. A becsületes megtaláló a rendőrségnél 5 frt jutalomban részesül.

IRODALOM és MUVÉSZET.

— **Magyar nyelvtan** a miniszteri tanterv szerint mondattani alapon a falusi népiskolák számára irta; V a r g y a s Endre, kir tanfelügyelő. E mü azon ismeretek adja elő, a melyek a helyes fogalmazás elsajátitására szükségesek. A magyar nyelv szabályait röviden, könnyen felfogható modorban és azokból annyit ad elő, a mennyi a falusi iskolák viszonyai szerint a tanczélnak leginkább megfelel. A tananyag minden évfolyam részére elkülönitve van feldolgozva. Ara ezen kemény kötésü müenek csak 20 kr. Kiadja Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. kir. udvari könyvkereskedése Budapesten, Andrássyut. 21.sz.

— **Az osztrák-magyar monarchia hegy- és vizrajzi térképe.** Iskolai használatra készitette H a t s e k Ignácz, m. kir. térképész. — E térkép szakertő kezére vall, mert minden szükséges adat pontosan van bevezetve. Az országok, városok, mezővárosok, faluk, vasutak, folyamok, tavak, postaállomások ugy vannak feltüntetve, hogy azok mindegyike könnyen feltalálható, mi nemcsak az iskolákban a tantárgy könnyü felfogását előmozditja, hanem másoknak is tájékozást es utbaigazitást nyujthat. Ara 25 kr. Kiadja Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs kir. udvari könyvkereskedése Budapest, Andrássy-ut 21. s.

— **A Tanulók olvasótára.** czimü füzetes vállalat első évfolyamának megjelent VII. füzete és ezzel a szerkesztők J a n c s ó dr., Benedekés B a r o s s Gábor dr., bevégezték a vállalat első évfolyamát. A jelen füzetben a szerkesztők a nagynevü szerző engedélye alapján J ó k a i Mórnak két, az iskolai élet köréből vett kedves elbeszélését (A nagyenyedi két füzfa, A peregrinus) és a „fekete gyémántok" czimü regényéből »Iván felolvasását", a nagy költő fantáziájának e remek termékét közlik. E füzet, melynek ára szintén csak 20 kr., igen alkalmas eszköz arra, hogy a tanuló ifjuság már a középiskola V—VI. osztályában megismerkedjék Jókai költészetével, s azt megszeretve, idő folytán megszerezze müveiben azt az olvasottságot, mely ma a magyaros miveltség egyik nélkülözhetetlen eleme, A 10 füzetből álló évfolyam Berzsenyi Zrinyi, Hunfalvy, Balassa. Trefort, Kisfaludy, Kármán, Kazinczy s Jókai müveiből az iskola czéljára paedagogiai tapintattal megválogatott szemelvényeket tartalmazva, egy kötetbe összefoglalva, igen alkalmas ünnepi, névnápi s vizsgálati ajándékül szolgálhat felső nép-, polgári-, középiskolai és tanitóképző-intézetbeli növendékek számára.

— A Lampel-féle (Wodianer F. és Fiai) czég nemcsak arra törekedett, hogy e vállalat révén olcsó áron juttassa a nemzet klasszikusainak az iskola szempontjából kiválóan fontos müveit a magyar ifjuság kezébe, hanem arra, is, hogy a vállalat kiállitása nyomás, papiros, külső csin és tisztaságra az csó ár mellett is méltóan sorakozhassék a legjobb hazai kiadványok mellé. Ez értékes és gondosan szerkesztett vállalat megérdemli a szülők, tanarok és a itantók részéről a legmelegebb pártolást.

KOZGAZDASAG.

— **A triesti általános biztositó társaság** (Assicurazions Generali) részvényesei folyó évi április hó 30-án tartották meg Triestben 57-ik évi közgyülésüket; melyen beterjesztették a társaságnak 1888 évi mérlegei. A jelentésből értesülünk, hogy a lefolyt év a biztositási iparra nézve általában kedvezőtlen vala s ez a közzétett mérlegben is kifejezést talál, a mennyiben a jégbiztositási ág 251,786 frt 54 krnyi és a szallitmanybiztositási ág 15,186 frt 54 krnyi veszteséggel záródnak Ellenben a tüzbiztositása ág 241,344 frt 87 krnyi, az életbiztositási ág pedig a biztositott feleket megillető 81,078 frt 29 krnyi nyereményrész levonásával 139,322 frt 77 krnyi nyereseget eredményezett, valamint az A. és B. mérlegek tőkebefektetése is 564,142 frt 86 krnyi tiszta jövedelmet szolgáltattak Az árfolyam ingádozás fedezésére szolgáló tartalék 440,804 frt 31 krral gyarapodott és 1888 deczember 31-én 936.597 frt 86 krnyi összeget ért el, de ha a számitás a mai árfolyamok szerint történik, az 1,300000 frtra emelkednék. Az életbiztositási dijtartalék 1.852 436 frt krral gyarapodott és tett 1888 deczember 31-én 26.588,068 frt 59 krt Az 1888-k évben 16,122,711 frt 63 kr erejéig köttettek uj biztosttások, melyekkel az 1888 deczember 31-én érvényben volt biztositások tőkeösszege 110,813.920 frt 83 krra emelkedett Az 1888-ban kifizetett károk összege 9,877.592 frt 55 kr, melyhez hozzáadva az előbbi években teljesitett kártéritéseket. 217,257,394 frt 75 krnyi tekintélyes összeget nyerünk, melyet a tarsaság alapitásától 1888 deczember 31-ig fizetett ki károkért Hazánkban az intézet 127,967 káresetben 40.403,485 frt 98 krnyi kárpótlást nyujtott — Miután az intézet összbiztositéki alapjai 2.248.672 frt 57 krral gyarapittattak és ezzel azok 38,369,849 frt 10 krrt emelkedtek, tiszta jövedelemként 680,019 frt 93 kr mutatott ki, miből egy részvényre 102 frt aranyban vagyis 255 frank jut osztalékul. Az eddigi igazgatóság s e szerint a magyar igazgató tanács tagjai: Hegedüs Sándor és Jókai Mór is három évre ismét egyhangulag megválasztattak.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Szesz-üzlet.** —

(Május 13.)

(B.) Szesz. Készáru nagyban 50.50 —.—, kicsinyben 51.—.—, hordó nélkül pr. 100 L % 35 frt fogyasztási adóval.

— **Budapesti gabnatőzsde.** —

(Május 13.)

Jó kinálat, lanyha vételkedv. Forgalom 10000 mm. Mai—juniusi buza 6.82—84, Oszi buza 7.17—19. Oszi árpa 5.31—32. Mai —juniusi tengeri 4.67—4.68 Juli-augusztusi tengeri 4.84—85.

Hivatalos árfolyam

a budapesti áru- és érték tőzsdén 1889. évi május hó 13-án,

Magyar aranyjáradék 4. sz.	103.—
magyar papirjáradék 5,	97.45
magyar vasuti kölcsön	142.—
magyar keleti vasuti államkötvény 1 kib.	100.—
magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	—.—
magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib.	—.—
magyar földtehermentési kötvény	105.50
magyar földtehermentesités kötv. záradék	105.50
Temes-bánáti földtehermentési kötvény	105.50
Temes-bánáti földterhementesi kötv. zár.	105.50
Erdélyi földterhementesitési kötvény	105.50
Horvát-szlavon földtehermetési ntesiköt.	105.—
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvény	99.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	142.50
Szabályozási és szegedi sorsjegy	129 50
Osztrák járadék papirban	85.35
Osztrák járadék ezüstben	85.—
Osztrák járadék aranyban	110.—
1860-iki osztrák államsorsjegy	144.—
Osztrák-magyar bankrészvény	900.—
Magyar hitolbankrészvény	31[illegible].50
Osztrák hitolintéze itrészvény	298.90
Cs. és ki. arany	5.55
20 frankos arany (Napoleond'or)	[illegible]9.40
Német birodalmi márka	58 51
London	119 25
20 márkásarany	11.61

Közlekedés.

A vonat

	ind. Aradról	érk. Aradra
Csabai vegyesvonat . . regg.	6.20	este 7.—
Budapesti személyvonat . d. u.	12.31	regg. 4.10
„ „ . este	9.17	d. u. 5.42
Erdélyi vegyesvonat . . d. u.	4.30	d. e. 8.45
„ vegyesvonat Radna-Lippáig . . . d. u.	2.17	d. e. 7.33
„ személyvonat . . regg.	6.—	d. e. 11.57
Temesvári vegyesvonat regg.	6.05	d. e. 9.20
„ „ d. u.	5.48	este 8.17
Borossebesi vonat . . . d. u.	4.42	regg. 8 05
„ „ . regg.	6.30	este 6 15
„ „ . regg.	4.15	d. u. 10.—
Szegedi gyorsvonat . regg.	7.—	regg. 8 05
„ személyvonat . regg.	4.13	este 8 15

F-HEGYI ARANKA urnő

a budapesti népszinház elsőrangu művésznőjének első fellépte.

Aradvárosi szinház.

Bérlet 4-ik szám

Ma, Kedden május 14-én adatik:

Üdvöske.

Operette 3 felvonásban. Irta Daru és Chivot.

SZEMÉLYEK:

Loránd, fejedelem	Kövéssi
Fiametta, leánya	Vertán Anna
Frittelini herczeg	Szép Aladár
Rokkó, bérlő	Venyéri
Pippo, cselédje	Kiss Pista
Bettina	F.-Hegyi A.
Matheo, fogados	Szendrey

Kezdete 1/2 8-kor, vége 10 órakor.

Felelős szerkesztő:

HINDY ÁRPÁD.

ASSICURAZIONI GENERALI 1888. ÉVI MÉRLEGE.

Nyereség- és veszteség-számla az A mérleghez. (1888.)

BEVÉTEL.

A tétel neve		Üzlet frt	kr	Vagyon frt	kr	Összes frt	kr
1. A jégbiztositás nyereségtartaléka		200000	—			200000	—
2. Dijtartalék a mult évről: a) tűzbiztositás	1965599 06						
b) szállitmánybiztositás	95210 52						
c) jégbiztositás	36653 11	2097462	69			2097462	69
3. Tartalék oly károkra, melyek 1887. decz. 31-én még függőben voltak: a) tűzbiztositás	340741 15						
b) szállitmánybiztositás	200408 —						
c) jégbiztositás	1632 72	542781	87			542781	87
4. Dijak a törlések levonásával: a) tűzbiztositás	6769404 21						
b) szállitmánybiztositás	1387272 23						
c) jégbiztositás	2105421 67	10262098	11			10262098	11
5. Kötvényilletékek: a) tűzbiztositás	248245 30						
b) szállitmánybiztositás	13688 69						
c) jégbiztositás	65984 93	327918	92			327918	92
6. Tőke-elhelyezések jövedelme: a) Értékekre adott előlegek kamatai	2782 02						
b) Állam- és más értékpapirok kamatai és osztalékai	237691 94						
c) Kamatok váltóleszámitásból, folyó-számlától és ágió	65385 69			305859	65	305859	65
7. Nyereség különféle értékesitések folytán				71923	13	71923	13
8. Áthozatal a vagyonszámlából		25629	55			25629	55
9. Az állam- és egyéb értékpapirok többletértéke az 1888. decz. 31. árfolyam szerint számitva				175832	74	175832	74
A tűzbiztositási ágba befoglalvák a tükörüveg-biztositásban elért eredmények.							
Összesen		13455891	14	553615	52	14009506	66

KIADÁS.

A tétel neve		Üzlet frt	kr	Vagyon frt	kr	Összes frt	kr
1. Visszbiztositási dijak: a) tűzbiztositás	2588573 99						
b) szállitmánybiztositás	619186 35						
c) jégbiztositás	458897 35	3666657	69			3666657	69
2. Károk: a) tűzbiztositás kifiz. kárösszegek 2,693,750.27; tart. még ki nem fiz. károkra 362,945.32 (visszbizt. levonásával)	3058695 58						
b) szállitm.-bizt. kifiz. kárösszegek 565,838.42; tart. még ki nem fiz. károkra 246,169.19	811507 61						
c) jégbizt. kifizetett kárösszegek 1,854,613.71; tart. még ki nem fiz. károkra 1,571.86	1856185 63	5724388	82			5724388	82
3. Dijtartalék 1888. deczember 31-én még folyó biztositásokra: a) tűzbiztositás (teljesen tehermentes)	1961062 50						
b) szállitmánybiztositás	115819 29						
c) jégbiztositás	46338 61	2123220	40			2123220	40
4. Jutalékok: a) tűzbiztositás	784075 43						
b) szállitmánybiztositás	62282 18						
c) jégbiztositás	144849 94	991207	55			991207	55
5. Általános kezelési költségek: a) tűzbiztositás	484319 45						
b) szállitmánybiztositás	95463 58						
c) jégbiztositás	140846 61	720629	64			720629	64
6. Adók és illetékek: a) tűzbiztositás	207917 90						
b) szállitmánybiztositás	7508 31						
c) jégbiztositás	14360 83	229787	04			229787	04
7. Az ellátási pénztár kamatai				14488	68	14488	68
8. Kétes követelések leirása				9586	27	9586	27
9. Átvitel a biztositási üzletszámlára				25629	55	25629	55
Nyereség				503911	02	503911	02
Összesen		13455891	14	553615	52	14009506	66

Nyereség- és veszteség-számla a B mérleghez. — Életbiztositási osztály. (1888.)

A tétel neve		Üzlet frt	kr	Vagyon frt	kr	Összes frt	kr
1. Dijtartalék a mult évről	22785632 53						
le: visszbiztositások	586459 —	22199173	53			22199173	53
2. Tartalék 1887. deczember 31-én függőben levő károkra		310897	55			301897	55
3. Dijbevétel: a) halálesetre szóló biztositásokra	3880125 61						
b) elélésre szóló biztositásokra	454252 49						
c) évjáradékra szóló biztositásokra	144074 12	4478452	22			4478452	22
4. Kötvénydijak		62104	81			62104	81
5. Dijtartalék átadott visszbiztositásokra		601166	57			601166	57
6. Elhelyezett tőkék jövedelme: a) Jelzálog-követelések kamatai	75377 59						
b) Értékekre adott előlegek kamatai	2377 45						
c) Állam- és más értékpapirok kamatai	692888 21						
d) Folyó számlák kamatai	34056 —						
e) Az ingatlanok tiszta jövedelme	242970 46						
f) Életbiztositási kötvényekre adott előlegek kamatai	133721 08						
Összesen	1181390 79						
miből is levonva a tartalék rendes jutalékát	952036 97	952036	07			952036	97
marad	229353 82			229353	82	229353	82
7. Nyereség különféle értékesitések folytán				35748	01	35748	01
8. Átvitel a biztositási üzletszámláról				226401	06	226401	06
9. Az állam- és egyéb értékpapirok többletértéke az 1888. decz. 31-iki árfolyam szerint számitva				264971	57	264971	57
Összesen		286[illegible]3891	65	756474	46	29360[illegible]	11

A tétel neve	Készp.	Tartalékb.	Üzlet frt	kr	Vagyon frt	kr	Összes frt	kr
1. Visszbiztositási dijak			154546	14			154546	14
2. Fizetések esedékes biztositásokért: a) halálesetre szóló biztositásokért	1502511 40	236846 34						
b) elélés esetére szóló biztositásokért	530167 93	96438 28						
c) járadékokert	131344 54	1594 46						
	2164023 87	334879 08						
Levonva visszbiztositások fejében	30000 —	22000 —						
	2134023 87	312879 08						
		2134023 87	2446902	95			2446902	95
3. Kötvény-visszavásárlások			376689	—			376689	—
4. Dij- és költségtartalék az 1889. évi számlára	Tartalék	Költségtart.						
a) halálesetre szóló bizt.	19188883 82	346506 14						
b) elélésre » »	4876825 72	18643 38						
c) járadékbiztositás	1274561 82	—						
	25340271 36	365149 52						
		25340271 36						
Összesen		25705420 88						
Levonva a kiegészitési részleteket		1117352 29						
Netto tartalék			24588068	59			24588068	59
5. Orvosi tiszteletdijak (az év folyamában kifizetve)			41850	65			41850	65
6. Jutalékok			280020	20			280020	20
7. Költségek			443953	78	11813	90	455767	68
8. Adó és bélyeg			45399	28			45399	28
9. Kamatok a nyereménynyel biztositottak javára					16099	05	16099	05
10. Leirás kétes követelésekre					26753	84	26753	84
11. Átvitel a vagyonszámlára			226401	06			226401	06
Nyereség					701807	67	701807	67
Összesen			28603831	65	756474	46	29360306	11

Az ASSICURAZIONI GENERALI vagyonállása 1888. deczember 31-én.

VAGYON

F. sz.	A tétel neve	A frt	kr	B frt	kr	Összesen frt	kr
1	A részvényesek adóslevelei a tőke be nem fizetett részéről	1837500	—	1337500	—	3675000	—
2	Ingatlan birtok: a) városi telkek						
	b) földbirtokok (gazdasági leltárral)			4664303	18		
	c) 1888. deczember 31-én még el nem adott gazdasági termények a társaság földbirtokaiból			2786517	67	7450820	85
3	a) Kölcsönök a társaság életbiztositási kötvényeire			94680	10	94680	10
	b) Aktiv életjáradékok és jelzálog által biztositott, a felek halálakor felveendő tőkék vételára			2400959	68		
4	Kamatozó jelzáloglag biztositott tőke-kölcsönök ingatlanokra a jelzálog osztályba tartozók kivételével: a) folyó frt 1.423,322·10, b) hátralékos » 6,937·27			43345	—	2444305	68
5	Kölcsönök letéteményezett állam- és más értékpapirokra			1430259	37	1430259	37
6	Állam- és más értékpapirok	51839	88	26223	91	78063	79
7	Váltók a tárczában	4233898	67	15462370	23	19696268	90
8	Előlegek a jelzálog-osztálynak (alapsz. I. cz. e) pont)	391091	51			391091	51
9	Pénzek folyó számlán különböző bankoknál és hitelintézeteknél			327647	85	327647	85
10	Készpénz-készlet a triesti és velenczei igazgatóságok pénztárában	1106066	77	680462	17	1786528	94
11	Készpénzkészlet a fiókok pénztárában	192903	74	40167	79	233071	53
12	Maradvány a visszbiztositók számláiból	74471	53	29729	28	104200	81
13	Maradvány az intézet fiókjainak számláiból	678904	58	27708	86	706613	44
14	Maradvány az A mérleg folyó számlájából	903467	33	144859	90	1048327	23
15	a) Adósok különböző czimek alatt			531028	44	531028	44
	b) Adósok jelzálog-kölcsönökre hátralékos kamatokkal	439159	72	304163	02	743322	74
	c) Letétek kezesség és biztositék gyanánt			4218	06	4218	06
	d) Letét Goldschmiedt-alapitvány						
16	Dijtartalék átadott élet-visszbiztositásokra	586633	81	471166	64	1057800	45
17	Batorzat és vasszekrények a társaság összes hivatalaiban, czégtáblák, papir és nyomtatvány az összes raktárakban	3000	—			3000	—
18	Előlegezett jutalékok és szervezési költségek	—		601166	57	601166	57
		10498937	54	31908477	72	42407415	26
	Az 1888. deczember 31-én a jövő évekre érvényben maradó díjkötelezők értéke: frt 23,203,774·10						

TEHER

F. sz.	A tétel neve	A frt	kr	B frt	kr	Összesen frt	kr
1	Alaptőke	2625000	—	2625000	—	5250000	—
2	Tőkésitett nyereségtartalék	1210139	95	1115108	38	2325248	33
3	Tartalék az értékpapirok árfolyam-ingadozásának fedezésére	414099	13	522498	73	936597	86
4	Ingatlan tartalék			1055768	40	1055768	40
5	Tartalékalap kétes követelések fedezésére	40000	—	40000	—	80000	—
6	Rendkivüli rendelkezés alatti nyereség-tartalék	315635	—	315635	—	631270	—
7	a) Dijtartalék még érvényben levő biztositásokra az A mérlegen	2123220	40			2123220	40
	b) » » » a B mérlegen			24588068	59	24588068	59
8	Tartalék bejelentett, de deczember 31-én még ki nem fizetett károkra: az A mérlegen	610686	36			610686	36
	a B mérlegen			312879	08	312879	08
9	Osztalékalap az életbiztositásban nyereménynyel biztositottak javára: II A tábl. frt 393,704·43; 13 és 13 A tábl. frt 62,405·65			456110	08	456110	08
10	A hivatalnokok ellátási pénztárának vagyona	325997	61			325997	61
11	Jelzálog-hitelezők	—		—		—	
12	Egyenleg a visszbiztositók számláján	553203	63	31740	24	584943	87
13	Egyenleg az intézet fiókjainak számláján	67570	80	1682	—	69252	80
14	a) Hitelezők különböző czimeken	774536	41	47022	35	821558	76
	b) Letétek kezesség és biztositék gyanánt	586633	81	471166	64	1057800	45
15	A B mérleg folyó számlájának egyenlege	531028	44			531028	44
16	Gidoni-alapitvány	5570	40			5570	40
17	Girard-alapitvány	4977	50			4977	50
18	Goldschmiedt-alapitvány	3000	—			3000	—
19	Felosztható nyereség frt A 330,262·12, B 349,757·81, Összesen 680,019·93; Le: Átvitel a vonatkozó nyereség tartalék javára frt 22,624·02, 23,959·58, 46,583·60; frt 307,638·10, 325,798·23, 633,436·33	307638	10	325798	23	633436	33
		10498937	54	31908477	72	42407415	26
	A jövő években lejárandó tűzbiztositási dijak . . . frt 23,203,774.10						

A cs. kir. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triestben: Dr. Bazzoni Richard, Besso M., Báró Bruck Ottó, Dr. Calabi R., Dr. Maurogonato L., Báró Morpurgo J., Segré V. A vezértitkár: Besso József. Magyarországi vezérügynökség Budapesten az intézet saját házában, Dorottya-utcza 10 sz.

Bővebb zárszámadási jelentések az alanti fő-ügynökségénél kaphatók. Ugyanitt felvilágositások legnagyobb készséggel adatnak és biztositási ajánlatok a tűz-, jég-, élet- és szállitmánybiztositási ágazatokban a legszolidabb feltételek és legolcsóbb dijak mellett eszközöltetnek.

Az aradi főügynökség:

LUSTIG A.

Aradi és csanádi egyesült vasutak.

Számadási főzárlat 1888. évről.

Vagyon. / **Teher.**

Vagyon					Teher				
1. Vasutépités:					**1. Társasági tőke:**				
Épitési kiadások	6462768	57			Törzsrészvények	3160000	—		
Csermői vonal épitési költségei	89173	68			Elsőbbségi részvények kiadva	2800000	—		
Mühelyépitési költségek	149982	94			Elsőbbségi részvények kiadatlan	928400	—		
Fütőházépitési költségek	22266	91			Elsőbbségi részvények: kisorsolva	21600	—		
Társulati bérház	185298	03	6909495	13	Épitésekre és beruházásokra forditott üzleti feleslegek	895528	14	7805528	14
2. Anyag- és leltárkészlet:					**2. Csanádmegye közönsége** a fond perdu hozzájárulás	200000	—		
Üzleti és épitési anyagok készlete	70290	54			**Aradmegye közönsége** a fond perdu hozzájárulás	60000	—		
Leltárkészlet	34706	39	104996	93	**Cs. é E. Simánd községek** a fond perdu hozzájárulás	20000	—	280000	—
3. Pénztárállás:					**3. Tartalékalap:**			29606	19
A főpénztárban készlet	8674	34			**4. Vasutmegujitás- és kiegészitési tartalékalap:**			78000	—
Az állomási pénztárakban készlet	8241	87	16916	21	**5. Biztositékok:**				
4. Takarékpénztári betétek:			387293	73	Az igazgatók letéte	31000	—		
5. Neufeldt Károly és Schoeller és társa Bécs:			67533	—	A főpénztárnok letéte	1400	—		
6. Csanádmegye közönsége: hozzájárulási tőkére tartozás	60000	—			Különféle biztositékok	17198	41	49598	41
Aradmegye közönsége: hozzájárulási tőkére tartozás	54000	—			**6. Nyugdij bevételek:**			192667	96
Cs. és E. Simánd községek: hozzájárulási tőkére tartozás	18600	—	132600	—	**7. Betegalap vagyona:**			11169	44
7. Törzsrészvények (a társulat birtokában 148 db.)			14800	—	**8. Különféle hitelezők:**			73130	22
8. Elsőbbségi részvények kiadatlan	928400	—			**9. Nyer- és veszt. számlának** 1887-ről áthozott tartaléka:			4384	25
» » kisorsolt	21600	—	950000	—	**1888 évi üzleti felesleg:**			452785	84
9. Biztositéki értékpapirok:									
Az igazgatók letéte	31000	—							
A főpénztárnok letéte	1400	—							
Különféle biztositékok	17531	41	49931	41					
10. Értékpapirkészlet: A m. kir. állampénztárnál épitési biztositék fejében letett 80,000 frt névértékü 5 százalékos magyar papirjáradék			74800	—					
11. Nyugdijalaptőke:									
Társulati elsőbbségi részvényekben	48000	—							
Ingatlanban	144667	96	192667	96					
12. Különféle tartozók:			75845	08					
			8976879	45				8976879	45

Arad, 1888. évi deczember hó 31-én.

Aradi és csanádi egyesült vasutak részvénytársaság:

Purgly János, s. k. **Boros Béni,** s. k.

Aradi és csanádi egyesült vasutak könyvvezetősége:

Révész Adolf, s. k.

Ezen számadási főzárlatot a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlitván, átvizsgáltuk és azt tökéletesen rendben találtuk. — Aradon, 1889. évi ápril hó 28-án.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak felügyelő bizottsága:

Kohányi Mór, s. k. **Varjassy József,** s. k. elnök. **Heinrich Sándor,** s. k.

Üzleti számla 1888. évről.

Tartozik. / **Követel.**

Kiadások					Bevételek		
1. Központi igazgatás	54399	24			Vasutüzleti bevételek	901468	37
2. Pályafelügyelet és fentartás	102155	24					
3. Forgalmi szolgálat	146157	56					
4. Vontatás és mühely	119206	52					
5. Anyagkezelés	2779	20					
6. Tulajdonkép nem üzl. kiad.	23984	77	448682	53			
1888. évi üzleti felesleg mint nyeremény			452785	84			
			901468	37		901468	37

Arad, 1888. deczember 31-én.

Aradi és csanádi egyesült vasutak részvénytársaság:

Purgly János s. k. **Boros Béni,** s. k.

Aradi és csanádi egyesült vasutak könyvvezetősége.

Révész Adolf, s. k.

Ezen üzleti számlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlitván, átvizsgáltuk és azt tökéletesen rendben találtuk. Arad, 1889. évi április hó 28-án.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak felügyelő-bizottsága:

Kohányi Mór, s. k. **Varjassy József,** s. k. elnök. **Heinrich Sándor,** s. k.

Ő császári és apostoli királyi felségének

1888. évi novemberhó 4-én, 1889. évi jannárhó 25-én kelt legfelső elhatározása folytán ezennel megindittatik a

XIV-ik magy. kir. államsorsjáték,

melynek tiszta jövedelme

még pedig annak két tizedrésze a magyar hirlapirók nyugdij-intézete javára, annak egy-egy tizedrésze pedig a vagyontalan államhivatalnokok özvegyei és árvái részére alakitandó alap az, ungvári közkórház, az országos nőiparegyesület, a háromszékmegyei „Erzsébet leánynevelő intézet, csik-szeredai közkórház, a révkomáromi protestáns nőegylet, a magyarországi központi „Fröbel" nőegylet és az eszéki jótékony-nőegylet javára fog fordittatni.

E sorsjáték összes, 8 367-ben megállapitott nyereményei az alábbi következő játékterv szerint 160,000 forintra rugnak és pedig:

1 főnyeremény	60 000 frttal	5 százalékos magy. papirjáradéki kötvényben.	100. nyer. egyenk. 50 frttal	5.000 frt	készpénzben
1 nyeremény	5.000 „		1200 sor.-ny. „ 20 „	24.000 „	
5 nyer. egyenk.	1.000 frtal, 5.000 frt		2600 „ „ 10 „	26.000 „	
10 „ „	500 „ 5.000 „		5000 „ „ 5 „	25,000 „	
50 „ „	100 „ 5.000 „				

A huzás visszavonhatlanul 1889. évi juliushó 27-én történik.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapitva.

Sorsjegyek kaphatók: a lottóigazgatóságnál Budapesten. (Pest, fővámház, félemelet) hova a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő; valamennyi lottó-, só- és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál, a bécsi „Merkur"-nál és minden városban és nevezetesebb helységben felállitott egyéb sorsjegyárusitó közegnél.

M. kir. lottóigazgatóság.

Budapesten, 1889. évi május hó 1-én.

Máriássy Sándor,

M. kir. pénzügyminisztéri osztálytanácsos és lottóigazgató.

200—1.

Értesités.

Az ujaradi takarékpénztár t. cz. részvényeseihez.

A hirlapokban közzétett hirdetmény szerint, — a t. cz. részvényesek **az igazgatóság nevében Lux Károly** ur egyik igazgató által, az 1889. évi május hó 19-én délelőtti fél 10 órakor tartandó rendkivüli közgyülésre egybehiva vannak.

Minthogy ezen közgyülés egybehivása:

1. A kereskedelmi törvény 182 ik s a társasági alapszabályok 58-ik §§-ai rendelkezései ellenére, minket alólirottakat is megillető jogunk mellőzésével, s ennek folytán hozzájárulásunk nélkül történt.

2. Mivel tudtunkkal ennek egybehivását, a kereskedelmi törvény 178-ik §-ából kifolyólag, az erre jogositott részvényesek nem követelték, — és végre:

3. Mivel ezen egybehivásból az ki nem tünik, hogy a közgyülés megtartásának szükségét a a kereskedelmi törvény 195-ik §-a értelmében reá rótt felelősség alapján a társaság felügyelő-bizottsága igazolná, — mi alólirottak ezen akereskedelmi törvény és társasági alapszabályok rendelkezései ellenére egybehivott közgyülés megtartása ellen tiltakozunk, — s a mennyiben ez mégis megtartatnék, — az esetleg ott hozandó határozatokat reánk nézve, kötelező erővel biróknak el nem ismerjük.

Kelt Uj-Aradon 1889. évi május hó 12-én.

Az ujaradi takarékpénztár részv. társ. igazgatósága,

Hruzek Béla, Navl Vilmos.
igazgatók.

1031889.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszteriumnak az 888. XIX. t. cz. 24. §-a alapján kiadott 839889-sz. rendeletéuél fogva felhivatnak a halászattal hivatásszerüen foglalkozók, hogy az éjjeli halászat tilalmának egyes kivételes halfajokra és körülményekre való tekintettel szükségesnek mutatkozó szabályozás avagy megszüntetése iránt fennforgó kivánalmaikat **f. évi junius 1-ig** Ajtay Károly halászati felügyelőnél szóbeliIeg bejelentsék.

Arad sz. kir. város tanácsának 1889. évi ápril 20-án tartott üléséből.

A városi tanács.

Magy. kir. államvasutak. 8633. sz.

Árverezési hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, miszerint az üzletszabályzat 61. §-a értelmében elárusitandó kiváltatlan szállitmányok, mint: képrámák, kocsikenőcs, kézmü, ágybetét, festékek, kátrány, hordók, likör, faáruk, gyufa s ezenkivül különféle számfelettes tárgyak árverezése Arad állomásunk *feladási raktárában f. hó 13-án hétfőn reggeli 9 órakor tartatik meg,* mely árverezésre a t. közönség ezennel meghivatik.

Aradon, 1889. május 9.

Az üzletvezetőség.

Nyomatja és kiadja az Ungerleider-féle köyvnyomd Aradon